Державний архів Київської області
Фонд № R3050
Опис № 1
Справа № 238
Державний архів Київської області
Фонд № R3050
Опис № 1
Справа № 238

Р-3050
оп. 1
д-238

42 см.

Р-3050
оп-1
д-238

С.

Киевская районная комиссия
еврейского общественного комитета
по оказанию помощи пострадавшим
от погромов.

Киевск. Обл. ист. архив
№ 418

Информационный отдел.

Сведения о погромах в м. Пятигорье,
Животов, Мошников и других объеди-
ненных местечек местечк ~~Киевск губ.~~
организуемых бандою Григорьева,
Петлюровцев, Соколовцев и др.

Начато 8 марта 1921. Кончено 27 июля 1921.

На 49 листах

Київськ. Обл. іст. архів
№ 418

ДЕРЖАВНИЙ ОБЛАСНИЙ АРХІВ
Ф. 3050 ОПИС 1 / ОД. СХ. 238

Мвкович Мозели

Лемиовка, Лемия, Мувиновка

Линеше Мисенков Мотели

809/21

II

[illegible]

[illegible] 1920 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Лоевич 124

...ская комиссия ... общества ... 192 г. № — 690/1

קיעווער קאמיטעט פון ... 192 № 607

מ' 3

לאָיעוו

1919 יאָר האָט זיך אָנגעהויבן [illegible] פּאָגראָמען די
דער ערשטער [illegible] איז געווען [illegible] פון 10 [illegible]
אין דעם [illegible] [illegible] מיט [illegible] ביז 12 [illegible]
[illegible] געהרגעט 23 [illegible]. [illegible] 11 [illegible] אין
[illegible] [illegible]. [illegible] איז געווען [illegible]
[illegible] 30 [illegible] מען האָט געהרגעט 8 [illegible]
[illegible] [illegible] זיך [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] איז געווען [illegible] [illegible]
[illegible] 800 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] געהרגעט 18 [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 600 [illegible] [illegible]
[illegible] 32 [illegible] 15 [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 150 [illegible] 80 [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] 1920 [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זיך
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 178 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] זיך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

א [illegible] זיך

Сруль Шехтман

Киевская Комиссия
Евобщесткома
Информац.-Стат. Отд.
192 г.
№

Лещиновка Киев. губ.

665

VIII

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1919

Протокол прочитан [illegible] Нейман, беженец м. Лещиновки Верхнерацкая волость Липовец. уезда [illegible] Сарра Нейману. 47 лет.

[illegible]

106

2

[illegible] די 2טע נאַכט. [illegible]
[illegible] 12 [illegible]
[illegible] 3 [illegible]
[illegible] Хорошо!
[illegible] Нету — Давай [illegible]
[illegible]
[illegible] 1 [illegible]
Давай деньги [illegible] 1 [illegible]
Больше! Тысячи! [illegible] 96 [illegible]
[illegible] к стенке! [illegible]
[illegible] 13 [illegible]
часа, еще 1/2 часа. [illegible]
вам жить. [illegible]
еще 5 минут вам жить. [illegible] 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
Протокол прочитан Давид Нейман

486/21 298 [illegible] Kulbekov(?)

דאָרף לעשניע(?). [illegible] אויעזד, 45 ווערסט פון קיעוו.

אין דאָרף האָבן געוואוינט 3 אידישע פאַמיליעס. זיי האָבן זיך פאַרנומען מיט קלייטלעך און ערד־אַרבייט. וואָס איז דאָס געבליבן [illegible] פון די שטעטל [illegible] [illegible] געווען סטודענטן(?).

פסח 1919 יאָר. האָבן באַנדיטן(?) אָבער 5 שקאָצים פון דאָרף [illegible], און האָבן באַנומען די אידן.

נאָך פסח האָבן דורכגעגאַנגען די פעטליוראָווצעס, און האָבן ביי די אידן צוגענומען געלט פון דעם לעצט ביז די [illegible] נאָך [illegible] פון [illegible], סאָקאָלאָווצעס(?) און [illegible] און האָבן געשאָסן די אידן. ביז די [illegible] האָבן געוויזן די [illegible] פאַרבריגען די [illegible], און די [illegible] האָבן זיי פאַרבראַכט.

דערציילט פון לייב קרעמער

פאַרשריבן א. פאָטראָגאַוועק(?)

8/III 1921.

Киевская Комиссия
Евробщесткома
Информац.-Стат. Отд.
___ 192 ___
№ ___

Линец 609 1.

267 6

ליניצ (קיִעווער גוב.) [illegible]

אין ליניצ (וואָ) זײַנען געווען [illegible] פּאָגראָמען. [illegible]
אין [illegible] איז געווען ווייניג [illegible] וואָלאָדאַרסקער. אָנהײבנדיק אויגוסט
1919 יאָר [illegible] די באָלשעוויקעס פּאַלאַצ [illegible] איז א [illegible]
א [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] א [illegible] „אַז אידן קומט [illegible]" און ווער קען
[illegible] וואָס נישט זײַנען [illegible] [illegible]
[illegible] נאָר נישט די באָלשעוויקעס" די [illegible] [illegible] די אידישע
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פון דער אידישער באַפעלקערונג,
און [illegible] [illegible] אַז די אידן [illegible], אַז קיין [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible]
[illegible] איז געווען [illegible] צוויי זייער [illegible] [illegible] און [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] זייער [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] זייער [illegible] אין ליניצ. [illegible] פון [illegible]
[illegible] און [illegible] זייער [illegible] [illegible] [illegible] פון
[illegible] אידישע באַפעלקערונג.

ליניצ איז [illegible] געווען א [illegible] פּונקט [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
זייער [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] צוויי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. א [illegible] צוויי [illegible]
[illegible] [illegible] ליניצ. די [illegible] [illegible] און [illegible] און [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], א. א. וו.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
און [illegible] איז געווען [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible]
[illegible] באַלשעוויסטישן [illegible].

[illegible] 1919 יאָר איז [illegible] ליניצ [illegible]
[illegible] א [illegible] [illegible] און די אידן זײַנען [illegible]. די [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] צוויי [illegible]. די [illegible] וואָס האָבן
[illegible] [illegible] פון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] און [illegible] צוויי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זייער
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] צוויי [illegible] [illegible]. אלע
[illegible] [illegible] זײַנען געווען [illegible]. די [illegible] פון [illegible]

[illegible] אין [illegible] איז [illegible]
[illegible] האָבן זיי [illegible] די אידישע [illegible]
האָט [illegible] 185 מענטשן אין [illegible]. און
[illegible] אין [illegible] האָט מען זיי [illegible] פון [illegible]
[illegible] האָט מען [illegible] מיט [illegible]
[illegible] ווי האָט זיי [illegible] וואָס צו איז [illegible]
[illegible] אין [illegible] האָט מען [illegible]
[illegible] מען צו [illegible] און [illegible]. [illegible]
[illegible] 2 [illegible] האָט [illegible]
[illegible] האָט מען [illegible] 3 [illegible]
דאָס [illegible] זיינע אויגן [illegible] 3
[illegible] האָט מען [illegible]
[illegible]: [illegible] 40 יאָר [illegible]
[illegible] 35 [illegible] 38
[illegible] 25 יאָר, [illegible] 56 יאָר [illegible] 44
[illegible] 60, [illegible] 50 יאָר, [illegible] 40 יאָר
[illegible] 40 יאָר, [illegible] 30 יאָר [illegible] און [illegible]
[illegible] 45 יאָר. [illegible]
[illegible] 25 יאָר. [illegible] האָט מען [illegible]
[illegible] און [illegible] 21 [illegible]
[illegible] און [illegible]
[illegible] און [illegible] - [illegible] און [illegible]
[illegible] אין [illegible]
[illegible] האָט [illegible]
[illegible] 26
[illegible] ז.א.וו.
[illegible] האָט [illegible]
[illegible] אין [illegible]
[illegible] אויס [illegible]
[illegible] האָט [illegible]
[illegible] 1.3.[illegible]
[illegible] האָט [illegible] און [illegible]
[illegible]

באַװײַזנדיק אײַזן פּירכא װאָס איז צו גיכן אויפֿן שטענדיק פֿאַרנײַס פֿון דעם פּונקט
דערקלערן דעם שטאַנד פֿון אונדזער לאַנד, אַז מיט דער קאַפּיטאַל װעט דאָס פֿאָלק באַשאַפֿן אַ גרעסערן
צו גלייבן װאָס זיך דאָס פֿאָלק דערשלאָגן און װאָס ניט אויסגעפֿירט די װעלט־שליחות.
די נויט װען די לאַנד איז אָרעם און שטעטל איז אויך פּאָליטיש אומגעזעצלעך, נאָרמאַל צו
אַ פּויליש שטעטל, פּאָליציי װאָס אַ קינד אַנטהויבן װוינען אין די מיטל־װאַרשאַװער־געגנט
װײַל זיך ניט דערװיסן. הגם מיר [illegible] דאָס מיטל פֿון קינד און דאָס איז
דערשטיקט געװאָרן.

אַ װאָלאַנטיר פּרוי (װאָס און דער צוקונפֿט [redacted] געבוירן אַ קינד אויפֿן [illegible].
די דרײַ טויזנט באָלשעװיסטישע אַרמײ. זײַנען אַנטקומען [illegible] ([illegible]) און
דאָס שטעטל צוגאַנגען. די באָלשעװיקעס זײַנען געװען ביז מאַי 1920 יאָר. און מאַי־חודש
האָבן זיי אָפּגעטראָטן נאָך די פּאָליאַקן. און שטעטל האָט זיך [illegible] אַ געװיסטע
קאָמיטעט, די [illegible] צו אָפּהיטן די אָרדענונג אין שטעטל, װאָס איז צװײ
װאָכן געװען אין [illegible], װען דער [illegible] איז אַנטקומען אַ געװאַלדיקע אָנפֿירונג פֿון
אַ באַנדע - [illegible]. און װאָס זיך [illegible] פּאַרא פּרײַזן, װאָס װאָלט פֿאַר [illegible]
דאָס שטעטל און איז געװען קאַמאַנדאַנט, ביז אַרײַנקומען פֿון די פּאָליאַקן איז
געװען [illegible] פֿון אָנפֿאַל. פֿון אַרײַנקומען פֿון די [illegible] איז אַרום צװײ און
אויס [illegible], [illegible] צו נעמען די סחורה פֿון קאָאָפּעראַטיװ
װאָס איז געװען פֿון [illegible] ייִדישע [illegible], [illegible] װאָס [illegible] אויסגעבן
די סחורה. די פּאָליאַקן זײַנען געװען אין [illegible] װאָכן. [illegible] צװײ [illegible]
האָבן זיי [illegible] און די [illegible] זײַנען [illegible]
די [illegible] האָבן [illegible] פֿון די [illegible] און [illegible] אַ איבער.
און דעם [illegible] 1920 יאָר האָט דאָס שטעטל באַקומען אַ [illegible] פֿון דער באַנדע.
[illegible] צו דער ייִדישער באַפֿעלקערונג, אַז [illegible] צו [illegible], די [illegible] האָט
זיך [illegible] און האָט [illegible] דאָס שטעטל [illegible] קאָאָפּעראַטיװ
[illegible] 23 [illegible] זײַנען באַנדיטן
אַרײַן אין שטעטל. [illegible] אין דער [illegible], זיי האָבן [illegible] די ייִדישע
באַפֿעלקערונג, אַז [illegible] ניט [illegible], זיי זײַנען נאָר געקומען אַרויסטרײַבן
די באָלשעװיקעס, [illegible] האָט [illegible] 100,000 [illegible] און זײַנען [illegible]
[illegible] און [illegible] צו [illegible].
[illegible] זײַנען די [illegible] אין [illegible] נאָך אַ קאַמף מיט די
באָלשעװיקעס, און זײַנען [illegible] אַרויס
[illegible] איז אין שטעטל [illegible].

לסף

סטאַבקאָוו ליפּאָווצער אויעזד.

אין חודש סיוון 1919 מאַי פּעטליוראַס באַנדעס 8 אַ זייגער איז אין דאָרף סטאַבקאָוו
[illegible] אָנגעקומען 50 מענטשן און האָבן אַגיטירט צו [illegible]
ו מאַכן אַ פּאָגראָם. אינעם דאָרף זיינען געווען 20 [illegible] אידן, אַ טייל
זיינען זיך [illegible] די [illegible] און צו [illegible] אין צאָל
[illegible] און [illegible] זיינען [illegible] געוואָרן
[illegible] זיין [illegible] זיין [illegible] 18 [illegible]
[illegible] יאָר. [illegible] יאָר און [illegible] יאָר. [illegible]
[illegible] 48, זיין [illegible] יאָר [illegible] זיין [illegible] יאָר
[illegible] יאָר. זיין [illegible] יאָר. [illegible] פֿון 18 [illegible] 22 [illegible] 18,
[illegible] און [illegible] יאָר
נאָך [illegible] און [illegible] געוואָרן.

[illegible] ליבמאַן

Киевская Комиссия
Евобщесткома
Информац.-Стат. Отд.
________ 192 г.
№

קיעווער קאָמיסיע
... יעווגעזקאָם
אינפאָרמאַציע-סטאַטיסטישע
אָפּטיילונג
192________
№

№ 370

д. 40 28

Лысенков 202

[illegible]

89 [illegible]

295 Миселино [illegible] 9

די מיסענער [illegible] 600 [illegible].
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 1918 [illegible]
[illegible] 15 [illegible] 1918 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [redacted] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3 [illegible]
[illegible]
[illegible] 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

90б

II

[illegible]

№№ 243-246

2113-46

БАНДА ГАЛАКА.

1 -

10

№ 192 г.

Накануне еврейской Пасхи 1921 года в Любиче вошел ГАЛАК со своей бандой в 20 человек, пробыл там один день и убил 5 евреев, ограбив еврейское население, в м-ке теперь нет ни одного еврея. После этого эта-же банда направилась в м.Радуль. Евреи, узнав о приближении банды, спрятались у местных крестьян. В м-ко вошла разведка из 3-х человек, не найдя никого в еврейских квартирах, они поймали одного еврея, некоего ЗАЛИЦЕРА /он собирался уезжать из м-ка/, стала избивать его нагайками и требовать, чтоб он указал, где спрятаны евреи. В это время местная еврейская охрана /3 человека/ стала стрелять по бандитам, последние убежали, оставив ЗАЛИЦЕРА. После этого охрана переехала на противоположный берег Днепра, опасаясь налета большей банды. Банда в составе 20 человек-кавалеристов, во главе с Галаком, ворвалось в м-ко. Не найдя евреев, они ограничились ограблением еврейских квартир и через несколько часов ушли.

В первый день еврейской пасхи к начальнику гарнизона м.Лоева явился некто и предупредил, что местная охрана /состоит из 30 евреев/ будет скоро стрелять, должны последовать 12 выстрелов и поэтому беспокоиться не следует. Начальник гарнизона думал, что это кто-либо из охранников и остался спокойным. Через несколько времени Предисполкома САВЧЕНКО проверял посты. В это время выскочили 3 кавалериста и спросили, кто эти постовые, но они молчали, тогда он начал в них стрелять, они пустились бежать, отстреливаясь. Как оказалось, это были Галаковцы, которым не удалось проникнуть в местечко. Вообще Галак несколько раз пытался ворваться в Лоев, но местный гранизон не допускал его. Накануне еврейской пасхи его банда убила в поле 4-х евреев /3 ехали в Лоев и 1 из Лоева/. Несколько ранее убит был ЗАЛИЦЕР из Радуля, ехавший из Лоева на лодке с двумя крестьянами. Крестьян не трогали, а ЗАЛИЦЕРА бандиты сняли с лодки и убили. Тело его не найдено.

За две недели до Пасхи ГАЛАК ворвался в м.МИКУЛИЧИ и убил 12 еврейских семейств. Еврейское население этого района бежит, оставляя все на произвол судьбы. Главным образом едут в Гомель.

Рассказ беженки из Лоева Нехамы КРАКОВСКОЙ.

4/5-21 года

673

№ 113

דװערסט (Пашковка) פאשקעװקע

פון ביגעװ.

האבען צו הײמער באנאטען געהרגעט

װאָלאָדען הענױע בת חײם.

פארשריבען ש. פעטראקאװסקי.

30/III-921.

КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ ... 192 г. № ... 192 №

№ 439 | КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ ... Информац.-Стат. Отд. ______ 192 г. | קיעווער קאמיסיע ... 192____

КОПИЯ

439

24.5298

1/2

Погром в ПЕЧОРЕ произошел 12 Июня 1919 года, в 5 час. утра. В ПЕЧОРУ вошла банда СОКОЛОВСКОГО в 500 человек и огромным обозом, нагруженным еврейским добром из других погромленных мест. Немедленно по приезде начался грабеж и через час убийства. Местный священник отправился в штаб банды, и на мольбы прекратить резню получил в ответ:,, Это ответ большевикам за красный террор,, Священник доказывал аполитичность местного еврейскогоъ населения, но его доводы не помогли. Тогда священник заявил, что он будто-бы пришел от имени христиан, требующих прекращения погрома. Это имело свое действие - по сигналу атамана резня прекратилась. Через час, т.е. в 3 часа они выступили, причем их сопровождала местная музыка. Через улицы, залитые кровью, проезжала банда. Еврейское добро осталось почти все, кроме драгоценностей и денег, взятых бандитами себе, местному крестьянскому населению. Кровью своих сынов, священной кровью своих младенцев, честью своих дочерей уплатили евреи Печоры - как и все еврейство Украины - за грядущее светлое будущее.

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ ПО НЕМИРОВСКОМУ РАЙОНУ
/Беженец м. Печоры/ Л И В Ш И Ц.

31/ V-1921 года.

Р.S. Почти все женщины от 13-ти лет изнасилованы бандитами. Насиловали детей на глазах родителей, которых затем убивали. Насиловали на улице на глазах хихикавших зрителей.

Венерическими болезнями заболело много женщин. Были случаи беременности. Одна женщина, муж которой в Америке, узнав через 5 месяц. о своей беременности, сошла с ума. Один из пострадавших от погрома, студент Ефим Израилович КОГАН, оставшийся случайно в живых, отравился мышьяком. Его спасли в местной больнице. Через 6 месяцев он снова отравился, не будучи в состоянии перенести ужасы виденного им погрома.

Подпись /Л И Ф Ш И Ц/

С подлинным верно.

Делопроизводитель /П о д п и с ь/

№ 241 241 482 I-15

Информац.-Стат. 192 г. 192

Село ПОТОКИ, Каневского уезда.

В селе ПАТОКИ издавна жило до 25 еврейских семейств, 120 человек. У них было 15 собственных домов, 8 лавок и 3 мельницы. До революции только 7 семейств занимались ремеслом, остальные торговали. В начале революции 13 семейств получило до 70 десятин земли и они артелью обрабатывали свою землю и ходили на работу к крестьянам. Артель имела 25 лошадей, плуги и телеги. Взаимоотношения с крестьянами постоянно великолепные, до и во время войны, во время революции; во время погромов не один еврей спас себе жизнь, скрываясь в крестьянских избах. Сельская интеллигенция была националистически настроена. Когда во времена гетмана ~~в село~~ прибыл карательный отряд, то крестьянами был убит нач. кар. отряда и пом. исправника.

В Марте 1919 года группа в 20 человек 6-го советского полка вошла в село, забрала во всех еврейских домах лошадей, деньги и вещи, ставя евреев к стенке и угрожая расстрелом.

В Июне 1919 года НИКИТЕНКО (30 лет, житель с. ПОТОКИ, сын зажиточного крестьянина, с домашним образованием, на военной службе был фельдфебелем, затем был помощником Зеленого, а по смерти последнего имел самостоятельную банду в 300 человек, которая устроила погромы в Стеблевах; с 20 бандитами взял у евреев 40.000 рублей контрибуции и несколько лошадей.

В Августе 1919 года отряд Лопаткинцев, отставших от Советского Богунского полка, устроили сильный погром. Все еврейское население сейчас-же спряталось у крестьян. Два старика, не успевших спрятаться, были убиты: Черкасский Давид и Сура по 65 лет. Несколько еврейских девушек, найденных Лопаткинцами в крестьянских избах, было ими изнасилованы. Из всех еврейских домов были вывезены все вещи, вся домашняя утварь, а сами дома были разрушены, окна выбиты, двери и рамы выломаны и т.д. Остались только те вещи, которые были закопаны или спрятаны у крестьян. Со времени этого погрома в течение шести недель скрывались в полях, опасаясь насилий со стороны бесконечно проходивших через село отступавших советских групп, наступавших Деникинских частей и разных банд. Лишь к новому году (Сент. 1919 г.) евреи решили вернуться в свои разрушенные дома. Но в тот же день пять Деникинцев, вошедших в село, учинили уже последний погром. Большинство евреев успело спрятаться в оврагах. Только 6 человек, настигнутых на лугу, на берегу реки было зверски убиты Деникинцами; имена их: ПАНИЧ Мойше- 60 л., ПАНИЧ Рыся-60 л., ПАВОЛОЦКАЯ Гитя- 40 л., Лийка ПАВОЛОЦКАЯ-18 л., МАЛИНОВСКИЙ Давид-60 л., Уда МИРКИН-36 лет; на руках последней был ребенок 1-го года, он был тоже ранен и впоследствии найден в живых, копошащимся среди трупов. Мать рассказчика Бурсук Фейга-60 лет была ранена. Спрятавшиеся в оврагах евреи, узнав от пришедших к ним крестьян об убитых, решились поехать похоронить убитых, для чего они сами впряглись в оставшиеся у них собственные возы и тащили эти возы с мертвецами и ранеными на расстоянии 10 верст до местечка Россавы.

После этих событий все евреи выехали в Богуслав, где еще осенью 1919 года 9 человек (отцов и матерей) умерло от голода и тяжелых потрясений. А в селе Потоки в настоящее время нет ни одного еврея; 6 еврейских домов и 2 лавки разобраны, остальные дома, лавки и мельницы продали крестьянам за бесценок.

Сведения дал Лейбой Бурсуком.

Записал (Подпись неразборчива).

20/IУ-1921 года

816/21 334 14

Село Потоки, Каневскаго уезда.

В селе Потоки издавна жило до 25 еврейских семейств 120 человек. У них было 15 собственных домов, 8 лавок и 3 мельницы. До революции только 7 семейств ремеслом, остальные торговали. В начале революции 13 семейств получило до 70 десятин земли, и они артелью обрабатывали свою землю и ходили на работу к крестьянам. Артель имела 25 лошадей, плуги и сеялки. Взаимоотношения с крестьянами постоянно великолепныя до и во время войны, во время революции; во время погромов ни один еврей спас свою жизнь, скрываясь в крестьянских избах. Сельская интеллигенция были националистически настроена. Когда во время Гетмана в село прибыл карательный отряд, то крестьянами был убит нач. кар. отр. и пом. исправника.

В марте 1919 года група в 20 человек 6-го советскаго полка вошла в село, забрала во всех еврейских домах лошадей, деньги, вещи, ставя евреев к [illegible] и угрожая разстрелом.

В июне 1919 года Никитенко /30 лет житель с. Потоки, сын зажиточного крестьянина, с домашним образованием, на воен. службе был фельдфебелем, затем был пом. Зеленаго, и по смерти последняго имел самостоятельно банду в 200 чел., которая устроила погромы в Козине и Озеранцах с 30 бандитами взяли у евреев 40.000 руб. контрибуции и несколько лошадей.

В августе 1919 г. Лопаткинцев, отставший от Советскаго Богунскаго полка, устроил сильный погром. Все еврейское население сейчас же спряталось у крестьян. Два старика, не успевших спрятаться были убиты: Черкасский Довид и Сурра по 65 лет. Несколько еврейских девушек, найден. Лопаткинцами в крестьянских избах, были ими изнасилованы. Из всех евр. домов были вывезены все вещи, вся домашняя утварь, а сами дома были разрушены, окна выбиты, двери и рамы взломаны и т.д. Остались только те вещи, которые были закопаны или спрятаны у крестьян.

Со времени этого погрома евреи в течение шести недель скрывались в полях опасаясь насилий со стороны безконечно проходивших через село отступавших советских групп, наступавших Деникинских частей и разных банд.

Лишь к новому году /сент. 1919 г./ евреи решили вернуться в свои разгромленные дома. Но в тот же день пять Деникинцев, вошедших в село учинили им последний погром. Большинство евреев успело спрятаться в оврагах. Только 6 чел. настигнутых на лугу, на берегу реки было зверски убиты Деникинцами; имена их: Ханич Мойше-60 лет Ханич Рися 60 лет Уля Ширкин 36 л. на руках последней был ребенок 1-го года, он был только ранен и впоследствии найден в живых, копошащимся среди трупов. Мать разсказала Бурсук Фейга 60 л. была ранена. Спрятавшиеся в оврагах евреи, узнав от пришедших к ним крестьян об убитых, решили повезти похоронить убитых для чего они сами впряглись в оставшиеся у них собственные возы и тащили эти возы с мертвецами и ранеными на расстояние 10 верст м. Росавы.

После этих событий все евреи выехали в Богуслав, где еще осенью 1919 г. /отцов или матерей/ умерло от голода и тяжелых потрясений. А в селе Потоки в настоящее время нет ни одного еврея; 6 евр. домов и 2 лавки разобраны, остальные дома, лавки и мельницы проданы крестьянам за безценок.-

Сведения даны Лейбой Бурсуком

Записано А. Крицштейном

קאָפּיע.

[illegible] 32

פּרוזשאַני

דעם 2 טן סעפּטעמבער.

שבת חול המועד סוכות // אָנגעקומען אין הײַנט פּרוזשאַני אַרײַן די 1 דיוויזיע פֿון באָלשעוויקעס אַרמיי, וועלכע האָט אָנגעהויבן דעם פּאָגראָם. די הריגות האָבן געדויערט 3 טעג. דאָס ראַבירן האָט געדויערט 8 טעג. די צאָל פֿון די הרוגים איז 26. די צאָל פֿון די פֿאַרוואונדעטע איז 40. 4 הײַזער האָט מען אונטערגעצונדן, אַ סך מיידלעך האָט מען מאָגס גזלון מיט אַכזריותדיקייט ופֿקרות. פֿון אַ סך הײַזער האָט מען אַרויס געפֿירט די פֿעדערן. נאָך דעם אַוועקגיין פֿון די באָלשעוויקעס האָט די 42-טער דיוויזיע פֿון דער 4-טן אַרמיי דעם אויבערשטן אָפּגעזאָגט [illegible] מאַכן עפּעס ניִקלעס און גרוזים.

[illegible] רינגעלבלום.

16

([illegible]) דאַשעוו

[illegible] 6-טן [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 15 [illegible]

[illegible]

Свед. т. Шутис (начальника милиции м. Дашева) 220 жертв. Все разграблено. Бежали в Липовец

Еврейская комиссия
27/VIII 192[1] г.
192

Прилуки 358 № 4019

פּרילוקער פּאָגראָמען

זינט בירגער קריג האָט אין פּרילוקער געגנט 600 פּאָגראָמען פאַרגעקומען
געווען. ווען די ווייסע [illegible] פּאָגראָמען [illegible] 2000 [illegible] געווען [illegible]
די הייזער פון די ייִדן [illegible] 50 פּאָגראָמען [illegible] אין 50 פאַרקויפט [illegible]
איז געווען 50 קרבנות. [illegible] 10 [illegible] קרבנות [illegible]
געווען פון 4 [illegible] 2 [illegible] פּאָגראָמען [illegible] דער
[illegible] פּאָגראָמען [illegible] געווען [illegible] דער
[illegible] אין אַ [illegible] פון דער [illegible]. די [illegible]
איז געווען [illegible] אין די [illegible] אין [illegible]
דעם 5/XI 1918 יאָר האָבן 5 סאָלדאַטן פון [illegible] אין
די [illegible] געווען [illegible]. די [illegible] האָט די [illegible]
[illegible] דעם [illegible] אין [illegible] די [illegible]. מיט 2 [illegible]
[illegible] פון [illegible] די [illegible] מיט די [illegible] די ייִדן
[illegible] האָט [illegible] אין [illegible] די [illegible]
[illegible] די סאָלדאַטן. [illegible] האָבן די ייִדן [illegible]
[illegible] די פּאָגראָם [illegible]. די
ייִדן האָבן [illegible] די "ווילדע [illegible]" פון [illegible]
[illegible] אין די [illegible] דעם 7/[illegible]
[illegible] אין די "ווילדע [illegible]" האָבן
די [illegible] די פּאָגראָם [illegible] די ייִדן
[illegible] פון [illegible] די [illegible] די
[illegible] אין [illegible] "די [illegible]"
האָט [illegible] די [illegible] פון [illegible] די פּאָגראָם,
[illegible] האָט [illegible] די [illegible]
[illegible] די [illegible] האָט די סאָלדאַטן [illegible]
[illegible] די [illegible] די [illegible] האָט [illegible]
[illegible] די [illegible] אין [illegible]
[illegible] 12 קרבנות אין 10 הייזער, 8 ייִדן [illegible] אין [illegible]
"[illegible]" [illegible] מיט [illegible]
[illegible] די [illegible] [illegible]
[illegible]. די [illegible] 1919
די [illegible] פון 150 [illegible] מיט "[illegible]" אין [illegible]

[illegible]

1708

2

אַז אויף צונויפגעקליבן אויך אוועקן די ווענט, איז געווען [illegible] האָט קאָ[illegible]
„סכויד", בײַ דער סטאַנציע [illegible] קדוי בײַזעלן קאָנצענטראַציע. סטיי[illegible]
[illegible] ביז [illegible] און [illegible] אַהין אויסגעזוכט [illegible] קראַנקע, בײַ [illegible]
[illegible] די [illegible] און [illegible] קראַנקער און [illegible] צו [illegible]
[illegible] מיט [illegible] אין דער צײַט האָבן אויך [illegible] און [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] אויף [illegible] אין [illegible]. די [illegible] פֿון
האָבן שוין [illegible] און אַלץ און בײַ די [illegible] [illegible] אַ פֿרוי מיט
אַ קינד פֿון אַ יאָר איז [illegible] פֿון [illegible] נאָר די [illegible] האָט
צו [illegible] מיט די [illegible]. און [illegible] קינד [illegible] מיט אַ [illegible]
אין [illegible] צום [illegible] [illegible] איז [illegible] די [illegible] [illegible]. דער
[illegible] האָט [illegible] [illegible] [illegible] און אויף דעם [illegible] איז
[illegible] [illegible] איר [illegible]. די [illegible] האָבן [illegible] פֿון איר אַ
[illegible] אויך [illegible] [illegible], נאָר דער [illegible] האָט איר נאָך [illegible].
די [illegible] האָבן [illegible] די [illegible] און [illegible] מיט [illegible]
דער [illegible] [illegible] איז די [illegible] נאָך [illegible] צו [illegible] דעם קינד
[illegible] מיט דעם [illegible] [illegible], [illegible] האָט די [illegible] דעם [illegible] [illegible]
[illegible] נאָך [illegible] אין [illegible]. די [illegible] האָט אַזוי [illegible] אַ [illegible]
[illegible] דעם [illegible]. די [illegible] האָט אויך [illegible] [illegible] צו [illegible]
די [illegible], [illegible] ווי [illegible] [illegible] צו [illegible] [illegible] דורך די
[illegible] מיט [illegible]. [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
צו [illegible] נאָך בײַ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible]
[illegible] 42 אין [illegible] האָט מען [illegible] [illegible] און [illegible]
[illegible]). [illegible] דער [illegible] איז [illegible] מיט [illegible] [illegible]
[illegible].
[illegible] די [illegible] האָבן [illegible] 120000 רובל [illegible] פֿון [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] האָט אויך [illegible] [illegible] מיט אַ [illegible]
[illegible], די [illegible] האָבן [illegible] קיין [illegible]. די [illegible] פֿון „סכויד"
[illegible] 8 [illegible] מיט [illegible] [illegible] האָט מען אויך
[illegible] [illegible] קיין [illegible]. [illegible] [illegible] האָט מען [illegible]
[illegible] די [illegible] אין [illegible] „[illegible]" [illegible]. די [illegible]
[illegible] [illegible] האָבן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
האָבן די [illegible] [illegible] מיט [illegible] [illegible] [illegible].

ס'איז [illegible] געווען 121 [illegible] נאר 10 [illegible] [illegible]. די [illegible]
[illegible] (בעטשאן), [illegible] און [illegible]
[illegible]. [illegible] די [illegible] קיין [illegible]. [illegible]
[illegible] 13 [illegible] קיין [illegible] —
[illegible] Ploto. דער ד"ר [illegible]
[illegible] דורך [illegible] און [illegible]) און [illegible]
[illegible] 2 [illegible] און די [illegible]
[illegible] אין [illegible] די [illegible]
[illegible] 13 [illegible]
[illegible] 3 טעג [illegible] ד"ר [illegible]
[illegible] די [illegible].

[illegible] 15 [illegible]
[illegible]
[illegible]. [illegible] פון 2 [illegible]
[illegible] די [illegible].

[illegible] די [illegible] פון [illegible]
[illegible] פון [illegible]
[illegible] אין [illegible] די [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] די [illegible]
[illegible] פון [illegible] די [illegible]. 3 טעג
[illegible] פון [illegible] 15 [illegible]
[illegible] 47 [illegible]
[illegible] פון די 47 [illegible]
[illegible] פון [illegible] און [illegible]
[illegible] 3 טעג [illegible]
[illegible] 2 [illegible] 3 [illegible]
[illegible] די 219 – 222 [illegible] פון [illegible]
[illegible] אין 2 טעג [illegible] די [illegible].

[illegible] פון [illegible]
[illegible]

1800

[illegible] פון די אומגעקומענע דעם 24 אקטאבער [illegible]

חיים [illegible]	[illegible]
[illegible]	28
[illegible]	26
[illegible]	18
[illegible]	24
[illegible] קאַסיר	66
[illegible]	78
אהרן פּערל	32
גאָלדבערג	42
משה כץ	43
ישראל הורביץ	51
בנימין שענקער	56

13. [illegible]	32 [illegible]
14. [illegible]	65
15. [illegible]	61
16. [illegible] ([illegible])	60
17. [illegible] ([illegible])	22
18. גאָלדבערג	22
19. יוסף [illegible]	45
20. [illegible]	26
21. [illegible]	28
22. [illegible] ([illegible])	40
23. [illegible]	26

פארוואונדעטע אין [illegible]

1. [illegible]	22 [illegible]
2. [illegible]	28
3. [illegible]	18
4. [illegible]	29
5. [illegible]	64
6. [illegible]	17
7. [illegible]	51
8. [illegible]	57
9. [illegible]	28
10. [illegible]	30
11. [illegible]	70

Транспортъ 1239 р. 85 н. 20

ТАЛОНЪ № 689 709

	Сумма.	
	Руб.	К.
Телеф. сообщ. Кв Б-Цер		
Переговорный пунктъ въ Б-Ц		
За обыкновенный разговоръ по телефону въ теченіе 3 минутъ взыскано		30
За срочный разговоръ ...... мин.		
За увѣдомленіе приглашаемаго къ разговору лица		
За отвѣтъ отъ приглашаемаго .		
Всего.		30

16/VII 1916 г.

Подпись Пегашова

ТАЛОНЪ № 690 710

	Сумма.	
	Руб.	К.
Телеф. сообщ. Кв Б-Цер		
Переговорный пунктъ въ Б-Ц		
За обыкновенный разговоръ по телефону въ теченіе 3 минутъ взыскано		30
За срочн[...] [р]азговоръ ...... мин.		
За увѣдомленіе приглашаемаго къ разговору лица . .		
За отвѣтъ отъ приглашаемаго .		
Всего.		30

16/VII 1916 г.

Подпись Пегашова

ТАЛОНЪ № 691 711

	Сумма.	
	Руб.	К.
Телеф. сообщ. Кв Б-Цер		
Переговорный пунктъ въ Б-Ц		
За обыкновенный разговоръ по телефону въ теченіе 3 минутъ взыскано		30
За срочный разговоръ ...... мин.		
За увѣдомленіе приглашаемаго къ разговору лица		
За отвѣтъ отъ приглашаемаго		
Всего		30

16/VII 1916 г.

Подпись Пегашова

ТАЛОНЪ № 692 712

	Сумма.	
	Руб.	К.
Телеф. сообщ. Кв Б-Цер		
Переговорный пунктъ въ Б-Ц		
За обыкновенный разговоръ по телефону въ теченіе 3 минутъ взыскано		30
За срочный разговоръ ...... мин.		
За увѣдомленіе приглашаемаго къ разговору лица . . .		
За отвѣтъ отъ приглашаемаго .		

Дата

[illegible]

АРХИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ПРИ СМ УССР

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АРХИВ КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

Личное дело №

ЛИСТ

выдачи копий и выписей документальных материалов

Фамилия, имя, отчество посетителя

№№ п. п.	№ фонда	Год	№ описи	№ дела	№№ листов	Количество листов	Способ воспроизведения	Дата отсылки	Расписка в получении

21.05

[illegible] 80 [illegible] 400

[illegible]

[illegible] 3000 [illegible] 1500 [illegible]

[illegible] 400 [illegible]

[illegible]

[illegible] 2 [illegible]

[illegible]

[illegible] 1921 [illegible]

[illegible]

№ 1135 13
15/VI 21

22

Исх № 983
13/VI 1921

9 Июня 21
№ 314

435

אידגעזקאָם

דער פּערפאסער פון די מאַטעריאַלן - דער ר' וואָקעס, 1/2
יאהר (1920-1919) ~~[illegible]~~ (געווען דע) ארבעט אין נעמוואטעוו.

צופעליג געקומען אהיים אנקריינער אין די לעצטע טעג

פון העטמאַן, ראָט ער זיך ניט געקענט אוועקפאָרן אהיים

און עלענד, אומגעראָמט זיך געזעצט אין דעם פּאָגראָם-

צייטן וועקבעל פון קיינסט קע'. איצט פּערוואַלטער

פון יידישן קראנקן-הויז אין נעמיראָוו פּאָט, ווערט

געשיקט אין 1921 פון דעם "אידגעזקאָם".

[illegible]

* איז דעם אומטראשיז, וואס די 2 גרויסע צוקער פאבריקן נעבן דעם שטעטל האבן גורם געווען צו דער פּויערלך רצח-באנדעס, זיי געווען נאך די ביידע פון די קאָמבע(ס) ניט קלענער פון 50.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Эти [illegible] Компиляция

[illegible]

Все [illegible]

[illegible]

[illegible]

די אַלע האָבן געשאָסן 400 [illegible] 11.3.11 [illegible] דער [illegible]
[illegible] צו [illegible] 30 [illegible]
[illegible] פֿון [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 20 און [illegible]
און 12 [illegible] 8 [illegible]
[illegible]
[illegible] 13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 15 [illegible]
[illegible] 20,000 [illegible]
[illegible] 11.3.11 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

אנדערע מקומות. ס׳ איז [illegible]

[illegible]

[illegible] 13 [illegible]

נאך 3 חדשים [illegible]

[illegible] 4 [illegible]

[illegible]

[illegible] 19-17 [illegible]

[illegible]

[illegible] 20 [illegible]

[illegible] 21 [illegible] 22 [illegible]

[illegible] 10 [illegible] 25 [illegible]

250 געקאנט מקיים זיין פעטליורעס פליכטן. ניט צו מאכן די

פאגראמען. דאך יעדן טאג האט מען געראבעוועט. פון 5 אקטאבער ביז 19 אקט' איז די שטעטל צוויי מאל אדורכגעגאנגען פון די גאַ-ליציאנער צו דעניקינען און פארקערט. די שטעטל האט זיך גענוג אנגעליטן. פון 19 אקטאבער ביז אנהויב דעצעמבער - 6 וואכן האבן געפייניגט דאס שטעטל די דעניקינצעס. אלע

טאג, א זייגער 9 אין דער פרי פלעגן אריינבאקן אין שטעטל דעני-קינער רייטער - די ערשטע צוויי-דריי הונדערט מאן - צוריינדיק די פערד און אליין זיך לאזן איבער די הייזער: יעדן טאג האט מען געהרגעט, געשלאגן, געראבעוועט און "פעטלערן" די הייזער, צוניפן די ווענט, די פאלן - קריכנדיק די ערד, אלץ זוכנדיק "סעקרעטן" (באהאלטן) געהייסן די געהייסע ערטער, וואו מען האט באהאלטן דאס האר און גאלד, א מאל אויך מענטשן) - און טאקע אלע ווילע זיי געפונען און צוגעצילט סחורות, אפט קליידער, פוטערס, וואס א.א.וו. און געשוואטאוו זיינען אין דעם הערבסט געלעגן א 500 קראנקע אויף דעם פלעקטיפוס, רעקורענט, א.א.וו. די באנדיטן האבן געפייניגט די שלוחים, די ארויסגעווארפן פון די בעטן, געשלאגן באר-ביי ביי. די איינעם א אידן (לעמבערג) וואס איז געלעגן מיט 40 גראד היץ האבן די גזלנים געפאדערט א גרויסע סומע געלט, און אז ער האט ניט גוט געענטפערט, האבן זיי אים געלייגט אויפן פאל און אנגעקערט אויף אים א שווערן שאף. און צוויי פאלן האט מען געשאנדעט מיידלעך שלאפע אויפן טיפוס אין דער שפיל פון דער קראנקהייט, און איינער פאלן 10-11 יאריגע קינדער (דאס האבן געווען קויקינדער), און איין פאל א טויטע קוליגע. פאלן טויט ([illegible]) - איך רופן איר נאמען - ווייל פון איר זעהר צולעבנס פאמיליע איז דורכט זיך קיינער ניט פארבליבן.) ביזשת דעם צוריקגאנג האבן די דעניקינצעס ווייטער געמאכט צוויי שרעקליכע פאגראמען. נאך די זייער אנגעקומען די וואלאכאווצעס (אוקר. באלשעוויקעס) דערנאך איז דורך פעטליורעס ארמיי - מיט קליינע עקספעסן - שפעטער זיינען געקומען די רויטארמייער. דאן האבן אויף צוויי חדשים די פאגראמען אויפגעהערט, נור סוף דאך איז כמעט אפן און לעגאל געווען א פעטליורישע ארגא-ניזאציע. די וואלאסנער פערוואלטונג האט געהייסן "רעווקאם" נוי פאקט איז דאס געווען א "וואלאסנא אפראווא" און

וואס פלעגט שאקירן דירעקטיוון און מיליטער באפעלן פון דעם
פעטליוראישן אינסטרוקטאר, דעם היגן פאלקסלעדער מעלניק ~~[illegible]~~
וואכן פאר פסח האט ווידער אויסגעבראכן דער פאגראם אויפשטאנד.
דער געוועזענער מעלניק איז איינמאל שכור־דרה״י געקומען צום [illegible]
פון די שורות, ארויסגעצויגן פון שטיוול שיפרירטע צונויפגעלייגטע
פאפירן, און ווען ער איז געשטאנען # פריקאזן פון דער „הויכער
דירעקטאריע" און פונדעם אינסורגענטישן הויפט קאמיטעט — אז ער, מעלניק
איז באפולמעכטיקט צו ארגאניזירן און אנפירן ראיאן לויטן דער
באוועגונג ווי ער פארשטייט ווען אלע „רעוועקוועמען" (און ווען ער צייגן
אייגענע מענטשן) מוזן אים פאלגן. אחוץ גרופע פון אזוינע באפאל־
מעכטיגונגען האט ער מיט זיינע ניעכראן־חברים קאראווסקי, סטאני־
קאווסקי א.א. פון טעטיעוו באשטייערט צו מאכן א סוף מיט די
אידן אין געגנט. איר פרובירט אנטלויפן — תאטע אנדערשוואו וואו
מען איז ניט וויסן הרגענען — נור דאס מיר וויל איך ניט — ניצער מיט דעם
מאן־דוד אויב די היטלער פון די קאמוניסטן, עס לעבט דער צלם און
אוקראינע — האט ער אויסגעשריען ארויסגאנגעריג — און טאקי באלד אויסגעראכ־
טן דא א שנן עטלעכע שורן (זאת, אז ער האט זיך אויסגעטייטשט האט ער
באנאכט דעם לאגער) מיט א פאר טעג שפעטער איז ריינגעט פארגעקומען
געהערט טעטיעוו, עטליכע טויזנט אידן זענען דארט אומגעקומען. אין די שרעק
ליכע ידיעה איז אנגעקומען קיין לשוועטשאוו האט די גאנצע באפעלקערונג
אויפגענדזיק דעם צופאל וואס ס'איז אנגעקומען אן אטריאד רויטארמייער,
צו פוס און אויף פורן און איין אשורה־לשועה. פארלאזן זייער היימאט
און אנטלאפן קיין ליפאוועץ, סקווירא, זשיטאמיר און ווינצע. די מאנען האבן
מיט א דאר טאג שפעטער פארגרענט די הייזער און די איבעריגע האבן
צונויפגענומען די גוים.

געזינט די אידישער באפעלקערונג אין דער צייט פון די פאג־
ראמען האבן נאך די כיט ארמייער, און די געלטער צייטן ווען די
פלעגן זיין נאנט. די „רעוואלוציאנער מיליץ" אין דער צייט פון
די ראטן מאכט איז געווען א מאוסער ראנג, פון וועלכער מען
האט געליטן ניט ווייניקער ווי פון די איבעריגע באנדעס
אקטיוו איז די גאנצע 9 חדשים קיינער ניט ארויס פאר די אידן
פשוט, ווען ס'פלעגן זיין גענע רעוואלוציאנער, פלעגן די גוידינען ניט
ארבעטן

די פֿארלוסטן פֿון שטעטל.

פֿון 3000 אידן זײַנען געשטארבן אין טשיוויטאוון פֿאר די 9 חדשים
אַ 500 מאן, פֿון די דירעקט געהרגעטע – אַ מאן 80 (נאָך דעם חשבון
פֿון דער חברא-קדישא. א טרויעריגע באמערקונג – אויפֿן בית-עולם
איז אויסגעגאנגען דער פּלאַץ – אָבער קיין נײַעם האָט מען פֿאר קיין
פֿאל ניט געקענט קריגן און מען האָט געמוזט לייגן טויטע אויף
טויטע. פֿון די אין לעבן געבליבענע איז [illegible] פּײַניקן טאג אויסגע-
שטאַרבן אַ אומגעהייער גרויסער פּראָצענט; אויך זײַנען געווען
איבערגעבליבן ניט מער ווי 1800 פֿון די 3000. נישט ווייניגער
ווי 100 געשענדעטע פֿרויען דארפֿן פֿארשרייבן ווערן אין מאנטירא-
זשאַג פֿון טשיוויטאוון; חוץ געוועזן אַלע הײַזער – 400 אין צאָל;
3 שולן.

-- נאָך אַ קליינע צאָל טשיוויטאוונער האָט געלונגען אוועקצולויפֿן
אין אמעריקע; אָבער די איבעריגע האָבן זיך ניט [illegible] אויף
די נײַע ערטער און שטאַרבן פֿון דחקות. איינער [illegible], נגידים
שטשיוויטאוונער קען מען טרעפֿן אויף די גאסן פֿון ווילנע, אוגער-
ריסן, אָרגעשלעס? [illegible] פֿון די מאַוסטע שליפֿערע. די באפֿעלקע-
רונג אין די קליינע שטעטלאך (פּאַניסקאוו, ליפּאוועץ, ליניעץ) האָט געטאָן
אַלץ וואָס זי האָט געקאָנט. ווינצער ווידער – אַ שטאָט מיט זייער
ווערטע אידן – האָט מקבל פּנים געווען די „רעפֿוגענטן“ ווי ס׳פּאסט
פֿאר סדום; דאַמאָלט דער געלערנטער רב קראָפּניצקי האָט געוואַרנט
צוזאַמען מיט די נאָרישע ווידער אין די „עטירות“ וואָס די רעפֿוגענטן
האָבן כלאָמרשט געבראַכט און זיך שטאַרק געצייגט פֿאר אַ
קווארט וואַסער, וואָס מען האָט גיי אים „געזאָגנט“, פֿאַר קיין
פֿאַל האָט ער ניט געוואָלט אוועקגעבן זײַן [illegible]... פֿאַר די
רעפֿוגענטן. דער דאָקטאָר [illegible] האָט אין די אייגענע קראַנקע
רעפֿוגענטן געשריען: צו וואָס זײַט איר געקומען אַהער?
• פּתאום האָט איר פֿאַרגעסן, וואָס מען האָט געטאָן מיט אײַך;
שפּעטער האָבן די [illegible] טויזנט גאַנצע געגעבן די [illegible]
וואָס פֿלעגן אָנקומען פֿאַר די [illegible]. ס׳איז געוואָרן
אַ [illegible] ניט נאָר פֿון שטעטל, נאָר אויך פֿון איר [illegible].

אויף די פּסיחיק פֿון דער אידישער באַפֿעלקערונג אין אונזער געגנט, האָבן די פּאָגראָמען געווירקט טעראָר און ברוטאַל ווי ערגעץ-וואו. פּשעצלאַר - דאָס וואַנגליבע פּשעצלאַר - האָט זיך געמאָלדן דרײַ וואָכן און אַ טאָג נאָך 15 יולי 1919 זענען שוין אַלע [illegible] גרונט אין נעמיראָוו, טולטשין און קראַסנע. נאָר אין נעמיראָוו האָט דער פּאָגראָם געטראָגן אַ חרבן-כאַראַקטער ווען האָט [illegible] 9 חדשים אָן אַ אויפֿהער, ניט אַרויסלאָזנדיק אויף איין שעה די ייִדן פֿון אונטער דער גרויסער געפֿאַר צו פֿאַרלירן אַלץ אין לעבן, און דאָס לעבן אַליין. נאָר [illegible] האָט מען דערפֿילט וואָס הייסט [illegible] פֿון דער [illegible] נשמה, וואָס הייסט צו טאָן פֿאַר אַ "קול עלה נדף". [illegible] זענען די ייִדן געוואָרן שרעקליך [illegible] ניט נאָר פֿאַר די [illegible] פֿון די קריסטן, נאָר אויך אין די [illegible]. זיי האָבן פֿאַרלאָרן דעם גלויבן אין ייִדישער קרעפֿטן. - די [illegible] פֿון [illegible] אין דער אידישער נשמה צו [illegible] וואָס זיך [illegible] אויף קינדס-קינדער - [illegible] די גאַנצע דאָס פֿון די קליינקייט [illegible], אַז אין דער פּאָגראָם צײַט [illegible] ניט פֿאַרגעסן קיין [illegible] און [illegible]. [illegible] האָבן זיך ניט פֿאַרמערט. - דאָס [illegible] באַהאַלטן זיך און [illegible] פֿאַר [illegible] ווי האָט געטראָפֿן [illegible], אַז די ייִדן האָבן זיך געפֿילט אַזוי ווי האָבן [illegible] די חיות. - פֿריער האָבן די גוים אויך פֿײַנט געהאַט דעם ייִדן, נאָר די פּאָגראָמען איז [illegible] צו שרעקלעכער פֿאַרפֿאָלגונג. - [illegible] גרויס איז דער מוראדיקער חורבן אין די נשמות פֿון די קינדער; עדות פֿון [illegible] סצענעס ([illegible]) ווען די [illegible] האָבן [illegible] צו קינד [illegible] ווי מען האָט [illegible] ([illegible]) האָבן זיי [illegible] אין האַרצן [illegible] די [illegible] די [illegible] פּוחות, וואָס האָבן געטראָגן מיט די פֿיס [illegible] קינדערשן שטאָלץ. צו [illegible] אין [illegible]. צו [illegible] דוקט זיך [illegible] צו דעם [illegible] אויסגעצייכנטן "פּאָלקאָווניק" [illegible] צו [illegible] און [illegible] דער "פּאָלקאָווניק" [illegible] זיך [illegible] - [illegible] [illegible] זיך ניט [illegible] די [illegible]

... גערעדט - אַז מען 80 ... דעם חשון

קלאָספּרעג. צו צוזאַמען דעם צײַטן, פֿון צו יאָר 12, זינט דעם טאַטנס בײַ די פּאָגראָ-

מען, טאַטעניו - רעד נישט מיט מיר אַזוי - ער, פֿעטער ניט, איך וועל דאָס ניט פֿאַר-

געסן." — אַ קינד, אַ מײדעלע פֿון 3 יאָר, וואָס איר טאַטע-מאַמע 12

האָט מען געהרגעט אין טעטיעוו - און האָט זיך אײַנגעהאַלטן בײַ קרובֿים

אין פֿאַסטאָוו - ~~באַשרײַבט~~ באַשרײַבט די סלאָנער ווי מען האָט אין וואָלג

פֿאַרמאָרדעט איר מאַמען און פֿאַרלעצט איר קליינינקן קערפּער. איר ערצײלונג

איז אַזוי טשאַסטע סטענאָגראַפֿיש, זי רעדט מער מיט פּאַוזעס, און מימיקע ווי

מיט ווערטער. זי שטעלט פּלאַסטיש פֿאָר, ווי מען האָט געשאָסן איר

מוטער, ווי זי האָט זיך געוואָרפֿן בײַ די מערדער, און נאָכדעם וואָס

געטראָגן מיט אַ סוף...

די פּערזאָן וואָס פֿאַרבינדן דעם ייִדן מיט דעם לאַנד און ערד, וואָס

ער וווינט זענען תּמיד געווען שוואַך און אין דער פּראָגראַם זײַט האָבן

זיי זיך אָנגעלייגט אײַנגעוואָרצלט. און ייִדן האָט זיך שטאַרק אויפֿגעהאַלטן די

אײַנגעוואַנדערער. דער אײַנציקער וועג, די לענדער וואָס האָט

באַהערשט דעם ייִדן - איז געווען - אַנטלויפֿן. און טאַקע וואָס ווײַטער. צום ערשט

- אין אַמעריקע, פּאַלעסטינע - יענע ווער ווייס ווי שלעכט, נאָר בעסער צו

לײַדן הונגער און צו שטאַרבן אײַדער דאָ זײַן געבליבן... אַלע לענדער זענען

געוואָרן מיט צו מאָל אימיגראַנטן, און צו גאָרנישט ניט, אַז ס׳פֿליט זיך אײַנ-

געבן צו רוהיגע שטח - פֿליען זיך די ייִדן לאַנדסלײַט אין קוסקעס און

געשעפֿטן פֿון אַמעריקע אין די ... . אַמטאָל האָט מען געהערט

אַ ורוח צווישן אַ לאַנדסלײַט און לײַטן צו גענעצער. וואָס יעדער לײַ האָט געהאַט

צו זאָגן איז אַ ביטערע אַנטוישונג, ווײַל דאָס איז דאָך גוט באַקאַנט.

דער מאַטעריעלער חורבן איז געווען פּאַראַלעטיש זיך ניט קלענער פֿון מאָראַלן.

די וווּנדערלעכע פּאָגראָמען און דער טיפּוס האָבן גרונטיק אונטערגעגראָבן די גע-

זונט און וואוילשטאַנד אַפֿילו פֿון די נגידים. מען איז געקומען „קרוב-וועניג"

און דאָס אויסטערליבע פֿון זיך איז געווען אין אַ מערקווירדיקער האַרמאָניע

מיט זײַן איינווייניקסטן לעבעדיקן. אויך ס׳איז ניט גאָרנישט צו צו הונגער-

איז נאָר געוויל, וואָס דעם יאָר איז געווען אַ געוואַלדיקער געראַנגל

און ברויט איז געווען צו סך. די רעליגיעזע פּערזאָן זענען אויך אונטער-

שוואַכט געוואָרן. דער ייִד איז אין אַלגעמיינעם געווען שטאַרק בראַך אויף

זײַן אָלטן גאָט, וואָס האָט אים גאָרנישט אָפּגעהיטן. אַזוינע וואָס האָבן די יסודים

אונטערגענומען פֿאַר רעכט זענען טאַקע ניט געווען. דאָס איז האָבן די גע-

ליגנעריש פֿאַראַדן – די „פּראָוואָקירט" וועגן געזאַמען. דעם אויגן וואָס די צייטן געשטעלט פֿון ווידער 13
שפּראַך מיט די נייע לעגאַליזירונגען. ז. ב. די געלטלאָזונג פּלאַנען פֿאַרן זיבן צוריק
און צוריק אַרבעטן אום שבת און אויף אונטער קויל אַ היים. ציי ווי אַזוי די פֿיס
רעקאָנוואַלעסצענטן פּלאַנען זייער גרינג אײַנגיין אויף עסן חזיר. נאָר צופֿאַלן פֿון
שפּאַנען זיך ציען געוואָרן זייער געלטן. דאָס פֿאָלק האָט געפֿילט, אַז עקאָנאָמיש און
פּאָליטיש ספּעקולירט מען נאָך ווי ס'איז. אַנדער אויף רעליגיעזער ספּעקולירט מען זיך
ער ניט פֿרײַ. איינער צו ציי אַ רעוואָלטער אויפֿן לויקער-געוואַלד, וואָס האָט זיך
געשלאָגט מיט זיין גאַנצער פֿאַמיליע – האָט געצויגן אויף זיך די אַלגעמיינע פֿאַרוואָגונג
נאָך איבער דערפֿאַר, וואָס נאָך גאָר ניט לאַנג אַ הייסער ציוניסט, האָט ער דאָס אַ–
געוואָרן צו העלפֿער פּראָפֿעסיע, און געשטעלט זיך אַרײַנגײן זיך און די וועלט
אַז אויך איז ער שוין אַ עכטער קריסט און מיט די ליגנס האָט ער געגלייבט צו טאָן.

(צו דער פֿראַגע 3

אין לישוואַטאַוו האָט מען געהערט פֿון אַ סאָציאַליסטישער – נאָר ס'איז געווען
אַרויסגעקומען – קיין געווער איז ניט געווען וואָס צו קריגן – און ווייל די אַלטע מענטשן
זײַנען געווען שטאַרק געגען – ציי האָבן מורא געהאַט, אַז אויב מען וועט הרגענען עטלעכע
דאָרטן – וועט אַרויסגיין אַ קלאַנג „ליזשי ניט נאָטיק" – און די אַרומיקע דערפֿער מיט
זייערע טויזנטער בויערן וועלן זיך צולאָזן טאָן אויפֿן שטעטל.

(צו 8 ביז סוף פֿון 1920 האָט די ראַטן-מאַכט אין לישוואַטאַוו פּאַקטיש גאָר
קיין מאָל ניט עקסיסטירט. זעה די ענטפֿערס אויף די פֿראַגן 8 און 9.

(צו 10 דעם פּראָפֿעסאָר פֿון די ענטוועס איז צוויי מאָל געקומען זיך צו טרעפֿן
מיט אידישע גאַנצע טעג.

אין לישוואַטאַוו איז ער שפּעטער אין וואַנט געזעסן אין לינעל (קיאָו. גוב.) אין
אַ הויז פֿון אַ פּאַראַצעלינען איז. דאָס איז געווען די גרויסע וואָך ווען די פּעטליוראַ
לײַט האָבן פּאַרטיזאַנען פֿון דאָרטן די העטמאַנלײַט. האָט די אינטעליגענטן זײַנען געקומען
מיט אַ פֿרײַנדלעכער באַגריסונג צו די אידן, דאָך האָט מען פֿאַר ערשט מורא געהאַט.
ס'איז ניט געווען קיין רעגולערע פּאַרוואַלטונג ניט קיין ציווילע ניט קיין מיליטערישע און
אין אַן אַנאַרכיש-לייט פֿילן זיך די אידן תמיד אומזיכער און אומגעזונט. מיט צו מאָל
האָבן זיך אין הויז אַרײַנגעריסן עטלעכע באַוואָפֿנטע מענטשן און סאָלדאַטסקע שינעלן
מיט דײַטשע קאַסקעס (די דײַטשן זײַנען שוין אַוועקגעפֿאָרן) און געפֿאָדערט מען זאָל
זיי תיכף באַפֿרײַען אַ העלער הויז, ביז גאַנץ פֿרי אַרויסגעמאַכט דאָס מינימום.
א. ע. צוזאַמען האָבן זיך די געלט-רעכטים שטאַרק דערשראָקן, נאָר מיט צו מאָל

זיך באַרוהיקט. „די פֿירט „אָרעלע-גנב", מיט אים דאָס גרינג דורכפֿלוקומען, ער מיינט
אַ פּאָר קערבליק און מער גאָרניט" האָט עס מיר געזאָגט שטילערהייד. אָבער דאָס שטיק
געדענק. שפּעטער האָט ~~איך~~ דער אַוואַנטער זיך אינטערעסירט צו פֿרעגן, ווער איז דאָס אָרעלע גנב, וואָס
איז דאָס פֿאַר אַ מענטש און ווי קומט ער אַהער. עס האָט מיר דערציילט זיין
ביאָגראַפֿיע. זיין טאַטע-מאַמע האָבן מיט איניקע יאָרן צוריק געוואוינט אין לינעץ.
די מוטער זיינע איז געווען זייער אַ ליטישע און פֿרומע פֿרוי. אַליין ניט-רייך און
תמיד ליידנדיק פֿון איר מאַן פֿלעגט זי געפֿינען אַ מעגליכקייט צו העלפֿן אָרימע
און געדריקטע. נאָר דער מאַן איז איר געווען אַ שרעקלעכער טיראַן. זיין רייך
~~האָט~~ געגאַנגען די וועלט און קינדער האָט ער ניט געהאַט קיין גרויסע. דאָס ווייב
האָט ער געפּייניקט און געשלאָגן ביז זיי איינציקע נאַטור האָט דאָס ניט אויס-
געהאַלטן און זי איז פֿריצייטיק געשטאָרבן. די לאַגע פֿון די קינדער איז געוואָרן נאָך
שרעקלעכער, ווייל דער טאַטע האָט ניט געגעבן עסן, און אַז „אָרעלע" פֿלעגט עפּעס
נעמען אַליין, פֿלעגט אים דער טאַטע מאַרטערן, שלאָגן האָבן געגעבן. אין חדר
און אין שטעטל האָט מען אָרעלען געריפֿן און אַ נאָמען געגעבן „אָרעלע-גנב".
דאָס אינגל האָט פֿאַרבראַכט אין זיין האַרצן אַ שרעקלעכע שנאה צו זיין טאַטן
און צו זיין פֿאָלק און אַז ער איז אויסגעוואַקסן איז ער אַוועק אויפֿן שלעכטן
וועג. מיט אַ פּאָר יאָר צוריק האָט ער זיך געלערנט; דאַן האָט דער טאַטע זיינע
פֿאַר שווערע פֿאַרברעכערייען קיין אַרויס, געבליבן איז נאָר אַ שוועסטער, ~~און~~ דער
צווייטער מענטש וועמען אָרעלע האָט ליב געהאַט. דאָס מאָל איז ער שוין ניט
געווען אין לינעץ אַ לאַנגע צייט און איז זיך אומגעקערט צו זיין געבוירט-שטאָט,
אַ פֿאַרברעכעריש ~~[illegible]~~ פֿון אויפֿן דאָרף — און געשוואָלן פֿון אַ סטאַלראַוואַ. —
מיטן חדשים שפּעטער איז דער וואָס שרייבט די שורות אויס מחנה מאָבילזירט
געוואָרן פֿון טרוטיניק'ס באַנדע אין [illegible]. אומעטום ~~[illegible]~~ איז ער אַרויס
פֿון שטאָט (אין אַ דאָרף ניט ווייט פֿון [illegible]) און זיך געזעצט אין דאָרף
כדי צו פֿאָרן צו היים. מיטאַמאָל איז פֿון דער גרופּע „סטאַרשינאַס" וואָס זענען געשטאַנען
נעבן אויפֿן הויף אַרויס איינער און זיך געלאָזט צום דאָקטאָר אויף ייִדיש:
„גוט ניאָוונט, הער דאָקטאָר; וואָס, איר דערקענט מיר ניט? איך בין אַ לינעצער
קען איך אייך. האָט שלעכטער צייטן געקומען אויף אייך? רעדט אויף ייִדיש, ניט
געוואָלט ספּעקולירן און מאַכן קראַנקן! זאָלט איר צופֿאָרן מיט אייך אין
שטעטל אַרין" — און טאַקע זיך גלייך אומגעקערט. און ווען האָב איך מיט פֿאַר-
וואונדערונג אָנגעקוקט מיין שטן, וואָס האָט מיך דורכגעלאָזט, [illegible]
[illegible]

קאַזאַק, ער זאָל זיך ניט פֿאַרזעצן מיט די ווערטער אַזאַ מין ווייטער. און זשאַרגאָן,
„כל בו". דאָס בראַווירן זיך פֿון דאָקטאָר און קאָמפּאַניע מיט דעם מענטשן האָט
אַרויסגערופֿן אין שטעטל אַן אומרויִקייט; ווארום האָט ער דאָס זיך געפֿירט-אויסגעוואָרט.
גענג־ר האָט מען פֿון אַלע זייטן געפֿאָדערט דעם דאָקטאָר. ערשט זיך דער אויסטער
געוואָרן געוואָרן, אַז אַרעלע איז פֿון לינקס זינט שוין עטלעכע חדשים אין באַנדע
פֿאַר צו פּאַרטיזאַנשיק; קומט אין די ייִדישע שטעטלעך צוזאַמען, ווער זייער
צו די געזינדים, וואָס וואַקסן עס ליגט. אין דער צייט פֿון די סאָוועטישע מאַכט
ער די ייִדן אַזוי, ווי די באַנדיטן קענען דאָס שוין ניט פֿאַרגעסן. זיך אַליין
האָבן געהרגעט 42 ייִדן — האָט ער געשפּילט אין זשיטאָמיר, און ערשט דאַן וועל
איך מיך באַרויִקן און אויסטיליקן מיין נקמה וואָס אונדזער וועלן אָנהייבן קיין אָרט,
און זיך וועל האַלטן זיך צוזאַמען מיט מיין טאַטן. — די זשיטאָמירער האָבן ניט
פֿאַרשטאַנען, פֿאַרוואָס רעדט ער אַזוי פֿיל פֿון זיין טאַטן.

אין זשיטאָמיר האָט געוווינט אַ שוסטער, יונה זאַסלאַווסקי, האָט ער געהייסן.
זיין אַ טאָכטער האָבן געמאַכט די סאָקאָלאָווערס און דערפֿאַר זיך געמאַכט פֿאַר
דעם קאָליקע און צונויפֿגעפֿירט מיר געלייגט. ווי אים האָט געטראָפֿן זיינער צו זיך, אַבֿרהם
זיין לעבנס־טויט וואָס קיינער ניט געזען, אַז דער אַבֿרהם איז פֿייִק אויף עפּעס
שלעכטס: אַ רוהיקער, אַ אַליינער מיט לאַכטער אויגן, אַ קוואַטער און פּליסקער אַרבעטער
דורכט זיך — ניט ענלעך צו קיין באַנדיט. אין נאָוואָגראַד האָבן די באַנדיטן מאַר
גיליצירט אין זשיטאָמיר עטלעכע טויזנט-אַלמנות, צווישן זיי אַבֿרהם דעם שוסטערס
פֿאַרבייטן צו קיין פּליסקאָוו. דאָרטן האָט אַבֿרהם צונויפֿגעזאַמלט מיט די באַנדיטן
געראַטעוועט און געשאָנקען מיילעך. אַז אַליין האָט אים געדענקט, האָט ער זיי
געהרגעט. ביז איצט קען דער אַבֿרהם זיך ניט פֿאַרשטעלן אַבֿרהם־דעם־שוסטער
אין ראָוויר פֿון אַ באַנדיט. נאָר די באַנדיטן זאָגן צו פֿיל און צו שטאַרק.
ווי אַזוי האָט דער רוהיקער מענטש וואָס האָט ביז דאַן געאַרבעט געציטערט און
אַליין שטאַרק געלעבט פֿון די באַנדיטן געקענט
צו שטיין צו זיי — איז אַ רעטעניש, אַ פֿולע רעטעניש, אויסגעוואַקסן אויפֿן באָדן
פֿון מאָראַלן חורבן!

אַ לעגענדע.

אין הערבסט 1919 האָט זיך צווישן די ייִדן אין זשיטאָמיר פֿאַרשפּרייט אַ
לעגענדע: איינער פֿון זיי איז אַנטלאָפֿן פֿון אַ באַנדע פֿון זיין היים און נאָכ
צוזאַמען געפֿלויגן איבער די וועגן. ער איז אַנטלאָפֿן פֿון פּוילישע
אָקס, דער ייִד האָט זיך שטאַרק פֿאַרזאָרגט; ער אַבֿרהם

האָט אַ ברומ געטאָן צום אידן: האָב ניט קיין מורא און גיי אַ קוק צו מיר אין אָוונט. דער ייִד האָט אַ קוק געטאָן און דערזען אַ גרויסע שׂרפֿה. „אַזוי, האָט סאַרקאַסטירט דער [illegible], ברענט איר צינדט איר — נאָר גייט איר אין קיין וועלט שוין אַזוי ברענען אייערע שונאים".

די לעגענדע איז ווייניק אינטערעסאַנט אין קינסטלערישן זין. איך רעכן אָבער ווײַט אויס איז געווען דאָס פּאָרטרעט, און דער עיקר וועט באַלד אונטערגיין. נאָר גאָר מערקווירדיג איז געווען, ווי שטאַרק הונדערטער נשיוואַטאָווער האָבן געגלייבט, אַז דאָס איז אַן אמתע מעשׂה. און ווען פֿלעגט זאָגן, אַז די געשיכטע מיטן אָקס איז אַ לעגענדע פֿלעגט דער נשיוואַטאָווער אָנקוקן מיט רחמנות דעם אומגליקלעכן. אַזוי גלייבט מען פּשוט אין דאָס, וואָס עס ווילט זיך גלייבן.

אַנעקדאָט

אין פּעטליורעס צײַטן איז געווען אוקראַיִניש גרויס די צאָל „פּאָלקאָווניקעס". ווען אַ באַנדיט - אַ דאָרף-לערער, וואו אַ סטאַרשינע, אַ געוועזענער סאָלדאַט — איז אַלץ געווען אַ „פּאָן-פּאָלקאָווניק" אין פֿאַרבינדונג מיט דעם באַטאַליאָן אויף די אוקראַיִנע. אַמאָל איז אין מאָסקווע אין אַ רעסטאָראַן אַרײַן אַ ציווילער מענש. דער לאַקײ האָט די ערשטע ווערטער אים געזאָגט — „פּרעוואָסכאָדיטעלסטוואָ" „שטאָ פּריקאַזשעטע, וו. פּ.?" „שטאָ פּאָדאַט, וו. פּ.?" און אַזוי ווײַטער. דעם ציווילן איז דאָס אינטערעסאַנט געוואָרן. וואָס הייסט מיר — פּרעוואָסכאָדיטעלסטוואָ — איך בין דאָך אַ ציוויליסט און האָב נישט גאָר קיין ראַנג. — נישטקשה האָט געענטפֿערט דער לאַקײ — אַזוי האָט באַפֿוילן אונדזער ווירט, און מיר זענען שוין געוואוינט געוואָרן, יעדן חזיר רופֿן מיר „וואַשע פּרעוואָסכאָדיטעלסטוואָ" אַזוי אויך איר, [illegible]. יעדן חזיר מוזן מיר פּאָן-פּאָלקאָווניק רופֿן.

סאקאלאווס פאגראם אין טשיזשעוואנאוו

פארצייכנט פון ד"ר רובינס, געוועזענער איינוואוינער אין טשיזשעוואנאוו.

פרייטאג, דעם 24 יולי 1941, האט זיך אין טשיזשעוואנאוו פאסירט א קליניק, איך
ס'איז אנגעקומען עפעס א ווידעריגע פארשוין, וואס דארף איינשטעלן א פעטער
ארדנונג (…) און האט ניט דערלאזן מער קיין פאגראמען.
די שטעטל איז געווען פארשטערט פון דעם פאגראם וואס האט שוין געדויערט עטלעכע
טעג. פריער זענען דורכגעגאנגען מחנות רייטערס און מאסן צו צוזאמען זיך
ראגאנען מיט די אידן, זיך האט טאם צורודערט די באפעלקערונג. נאך צו האבן
ערנסטער מענטש פארשיידענע באנדיטן, איינער האט געלאזן, געראבעוועט און געפייניקט
ניגט די אידן עטלעכע טעג. מען האט געוואוסט, אז הינטער די באנדעס
געפינען זיך רעגולארע

אקטיוויסטן פעטליורעס, וואס האבן ארדנונג און דערלאזן ניט קיין פאגראמען. מען האט
געוואוסט אז אין ליפאוועצער אויעזד, וואו עס שטייען די פעטליורעווצעס און די קאלי-
נער איז שטיל און רואיק. אין אידן האבן שטארק געגלייבט נאך אז "[illegible]"
איבערהויפט איז דאס געווען אין די חדשים פון די פאגראמען דאס גאלדענע ווארט
פון די אידן. ענדליך איז מען געקומען פון וואלאסט און איבערגעזאגט, אז דער "ווינטער
פעטשעניג" האט באפוילן, עס זאל אקומען צו אים א אידישע דעלעגאציע. צו איז וועגן
מיט א שנה שפעטער איז מיין שוואגער (יוסף פלאזשאנסקי) געקומען אהיים און דער-
ציילט דעם "פאלקאווניק". סטעפאנעצקי האט ער געזען. מיט א יאר 10
צוריק האט ער געדינט אין טשיזשעוואנאוו פאר אן אקציזניק, און עפעס וועגן
אין טאראשטשע. איך בין אנגעקומען שפעטער. סטעפאנעצקי איז אריין און א גאלאפירער
מיט מיין פרוי און איר שוועסטער, און צוגעזאגט אויף אידן פעך און שוועבל. איינער
הויבט האט ער געמאכט אן איינדרוק פון א אינטעליגענטן מענטש, וואס לייגט פון זיך
אויס דעם פאלקס מאנען, ווען די פאראמילעסער, ווי ציינער א פערצעלנער, אזוי ווייט פון גאנץ
פארקרימטן-מאן געווען די אידן. צו זוכן איך פארמאן, צו דערציילן א. ל. וו., איך
ער איז ארויסגעפארן פון ארעשטאנט האט ציינער א פרייס, א דאקטאר א יוד,
געשיקט אויף אים פון פענסטער. טערקישער געשטאנען, איינער פונעם
ליכט פון די אנדערע, האט ער דערציילט. "דאס דערהערט זיך די דאנקיקן איינער
צו אנדערע, האט געזאגט מיין פרוי, כדי צו געפינען צו מאכן אלץ וואס צו טאן
סאר" אין וואלאסט נאך האט ער געזאגט, אז אויף טשיזש
טאוו טרעפט ניט קיין שנאה; סיידן ער וועט זיך דערוויסן אז די ט.ש.ק.
וואס האט ארעסטירט
ניט געפינען קיין ארט. דאנק האט איך דערהערט, אז מען זאגט מיר, מען זאל
ווערן, אז איך זאל קיין איבעררייסן די געראנגלטע און מיטן די אין היסטאריש
ארויסגעפאלן די קריסטן פארשערס האט געזאגט מיט סטעפאנעצקי. איך
האב געהערט קיין נאקעטע הויז און שוין אווען. דאס האבן די אידן

זיין ווייב און טאכטער, האט זיי געהרגעט, וועט ער זיך רעכענען מיט זייער זיין
און אין אויסנאם-מארגן ווי אנקומען זיין דזשיוואטאוו דאס חיל, זאל וועלן ער זיך
שעלן פון שטאט. ער האט גערעדט פון סאקאלאווע באנדע. די דזשיוואטאווער היימישע
באנדיטן האט פארגעסן וואס ער נעמט זיך אן פאר דזשיוואטאוו און טאקע
ווען סטופניצקי איז נאך געזעסן ביים זיידע איז געקומען דער פעלדשער
גאווריושטשוק און דערציילט אים א מעשה, אז זיין זון איז א פעלדשער
איז ניט לאנג געווען צו גאסט ביי זיינעם א חבר, האט זיים דער חבר
דערציילט, אז ער האט געהערט פון זיינעם אן אנדער חבר, פון טאראשטשע,
אז סטופניצקיס טאכטער האט זיך געשאסן. מיט סטופניצקען, וואס האט
געפירט מיטן שווער מיינעם לאנגע חשבונות וועגן אויסהאלטן די היגע
באנדע סטעליעצקיס, איז פארגעקומען א נערוון-אנפאל.
און שטעטל איז געווארן אומעטיק.
נאך דעם יולי האט זיך איינגעגעבן א הייסער, פרעכטיגער זומער טאג.
די אידן זענען געווען ביים דאווענען, ווען ס'זיינען אנגעקומען פויערים און דערציילט
אז אויף דזשיוואטאוו גייט קאוואלעריע. די מינוט האט מען אויפן ראנד
פון וועלט דערזעהן א גרויסן סטויב און הינטער אים א מחנה פון א מאן
הונדערט. די אידן האבן תיכף זיך גענומען לויפן ווי צעדולטע, ווי מייז, וואס
פארגעסן וואו איז די לאך פון זייער נארע. פרויען, קינדער און דער גרעסטער
פאניק זענען פארקראכן אין די קעסטלס, אין די רינוועס, דער לאפוך איז
געווען א געדיכטער דעם יאר און זיך באהאלטן איז געווען וואויל. און פכוי
און איר א שוועסטער, וואס האבן זיך פארלאזט ווייניגער ווי אנדערע, זענען אוועק
צום גלח און געבעטן אים ער זאל גיין מיט א דעפוטאציע צו די אנגעקומענע.
די האבן אויך אנגעזעצט נאך א פאר קריסטן און אידן וואס האבן געשיין
ארויסגעגאנגען אנטקעגן. די אידן האבן מיטגענומען צוגאב די ספר-תורות און
ברויט מיט זאלץ. דער אנפירער פון דער קאוואלעריע שוין לעבן בריק האט
צוגענומען די ברויט מיט זאלץ און האט צוגעזאגט
אז דזשיוואטאוו וועט ער ניט טשעפען. ער האט טאקי אזוי געמיינט, ווייל ער האט
נאך דעם טאג געוואלט אנקומען אין טעטיעוו. - אין שטעטל זענען אריינגעפאלן
א מאן 80 באנדיטן, געזונטע יונגען, צווישן זיי א סך ריזן, אויף טייערע פערד
רייך געקליידעט, מיט גאלדענע קייטן און אנדערע חפצים באהאנגען. טייערע פנימער
זענען געווען פארשכורט פון הוליען איבער די אידישע שטעטלאך, פארשכורט
פון אידישן בלוט. באלד האבן זיי געהייסן מען זאל זיי ברענגען 80 בעטן
און 80 פאר וועש; די פערד האבן זיי צוגעבונדן און אליין זיך געלייגט.

איבער 3 קאָסן. אינטערוויוט האָבן זיי געצויגן שנײַדער, שוסטער. איך בין אויך
אין ערשטער הויף וואָס האָט זיך געמאָלט און געזעצט זיך דריי טעג מיט נאָך
איינעם אַלטן. אַלע וועלכע האָט זיך געזעצט די טיר, וועלכע קענען פֿלעגן אַרײַן —
אין סטראַשנעניק מיטן גרעווער און קאָנטשיק געפֿאָדערט געלט, אַנדערע געלד;
אַז מען האָט ניט געהאַט צו געבן האָבן זיי געשטעלט צום וואַנט איינעם
פֿון זאָגן און זיך געגרייט צום שיסן. נאָר סע־ווײַזט אויס, מען האָט ניט געהייסן.
מערקווירדיק, אַז אין שוועס הויף און אין הויף פֿון איינעם גילבערג זײַנען זיי
ניט אַרײַן, טאַקע אין די צוויי הײַזער וועלכע סטאָרבניצקי האָט צוגעזאָגט צו
שאַנעווען ~~מיט~~ צום שכן מײַנעם, אַ יונגן מאַן, איז צוגעגאַנגען אַ באַנדיט מיט
אַ מאָזנער גרויסן שער (צו שערן ווערסן?) איז אָנגעהויבן מיטן שער פֿאָרן האַלדז
און געפֿאָדערט געלט. מיט אַ מאָל האָט זיך דערהערט אַ שרעקלעכער געוויין. מען
האָט געזאָגט קוילן. וואָס האָבן מעטערס, פֿאַטערס, כלות, ברידער, שוועסטער און אַלע איבן
~~[illegible]~~ געוויינט צייטער הרוגים. סאַקאַלאָוו'ס באַהעלטער, אַ קראַמגעלעם איז געהרגעט
געוואָרן צוזאַמען מיט סאַקאַלאָוון אויפֿן צוגעלווער צוקער-גאַס) — האָט געמאַכט
אַ ערלויניש צו ריסל צו קוילן. ניט ווײַט פֿון אַ 5-טן האָט איך געפֿונען סאַקאָלאָ
דער קרומער ווי וואָך אין אַ ציט, פֿלעגט אויפֿציִען אַ איבן, איך הײַנט געגן געלט.
אַז דער צוויי פֿלעגט אַרײַנשטעלן די האַנט אין בוזעם — פֿלעגט ער איך דערלוינע
מיטן פּריקלאָז איבערן קאָפּ. פֿון קלאָס פֿלעגט ער איז פֿאַלן. דאַן פֿלעגט
דער קרומער אַרויסנעמען אַ קינדשאַל און דורכשניידן די קאָרטעס (שלאָג־אָדערן)
אַזוי האָט ער געקוילעט 10 מענטשן. איבערהויפּט האָט מען גערעכנט אַ מאָן 30
און געשטאָרבן 6 פֿרויען. דאַן האָבן דאָס געווינט אַ שווער אַנדער־פּאָגרען.
פֿאַר די צײַט האָבן זיי געראַבעוועט אַ סך מענטשן. מיר האָבן זיי אויסגעטאָן נאַקעט,
ווײַל מען איז אַנטלאָפֿן פֿון גוט שטאָל איז זיי שטאַרק געפֿעלן געוואָרן. איך האָב געזען
שווײַגן נאָך דערבײַ, כדי זיי זאָלן ניט דערזעען קיין געלדגאַר זײַנען דיר און
אַזוי. וויִנער, האָבן מיר גערופֿן, הרגן זיי הרגן, פֿולער דעם געלט; מען זאָל קאָנען
אויסגראָבן די ביין. און שטעלט איז געווען אַ שרעקלעכע יללה. 3000 מענטשן האָבן
געוויינט ביטער ווי קליינע קינדער. געריסן אויף זיך די האָר פֿון קאָפּ און זיך
ניט געפֿונען קיין אָרט. דאָס האָב איך דערהערט, אַז מען זוכט מיר, מען זוכט
נערט, אַז איך זאָל זײַן איבערגעבן די געראַנעטער און מיטען די אין היסטאָריע
אַרײַנגעפֿאַלן די קריסטן פֿאַרשערס האָבן געזען מיט סטאָפּניצקען. ~~[illegible]~~ איך
האָב געזען קיין נאָקעטע הײַז און שיין אַוועקן דאָס האָבן די [illegible]

[illegible] איז ווידער געגאנגען [illegible]

מיר אנגעטאָן ווי פּויערים. סאָקאָלאָוו אַליין האָט אין אָפּטייק זיך געהאַלטן
געבן פרישטיק. ווען ער האָט געגעסן איז אריין צוויי א בנדיט, אויפגעריסן די
גלעזעלע בראָנפֿן, וואָס איז געשטאַנען פֿאַר אים, אויפגעלייגט 5 קוילן, ניט געזאָגט
קיין וואָרט און אוועק.

סאָקאָלאָוו באַנגע איז גלייך אוועק אויף טשיזשעוו, וואו זי האָבן נאָך געלט
געלאָזן טאָג געקוקט 250 מאַן. פֿאַר די טשיזשעווער איז געשטאַנען
די פֿראַגע, וואָס טוט מען ווייטער, וואוהין אַנטלויפֿט מען? די קריסטן פֿון שטעטל
וואָס האָבן געוווּסט אַז די ייִדן זענען אַוועקגיין — האָבן אויסגעשריגן קלאָגנדיג
אַז סאָקאָלאָוו ווערט זיך [illegible] אַוועקגיין, און נאָך אַזוינע פּראָוואָקאַציאָנע ריידן.
די ייִדן האָבן זיך גענומען צוזיין אויף די נעבעך, פֿעלדער און וועלדער. איך מיט
פרוי זענען אוועק צופֿוס אַכט קילאָמעטער, וואו איך האָב געהאַט פֿריינט
פֿון קריגסצייט. דאָרטן האָבן מיר זיך געטראָפֿן [illegible] האָבן [illegible]
טאָג [illegible] אָנקומען די ערשטע אָרדענונג. דאָרטן האָבן מיר איבער-
געלעבט א סך געלעבט, א סך [illegible], פֿון דאָרטן [illegible] אין פּויסקאָוו,
וואו מיר האָבן איבערגעלעבט א שרעקליכן פּאָגראָם און פֿון דאָרטן אין
ליפּאָוועצער וועלדער [illegible] ס׳האָט זיך געהערט די ערשטע אָרדענונג
פֿון גוטן פּראָווינץ.

ТАЛОНЪ № ~~749~~ 769	Сумма.	
Телеф. сообщ. Кіевъ	Руб.	К.
Переговорный пунктъ въ Б.Ц.		
За обыкновенный разговоръ по телефону въ теченіе 3 минутъ взыскано	3/10	30
За срочный разговоръ ___ мин.		
За увѣдомленіе приглашаемаго къ разговору лица		
За отвѣтъ отъ приглашаемаго		
Всего.		30
21/VII 1916 г. Подпись Д. Цетперов		

ТАЛОНЪ № ~~750~~ 770	Сумма.	
Телеф. сообщ. Кіевъ	Руб.	К.
Переговорный пунктъ въ Б.Ц.		
За обыкновенный разговоръ по телефону въ теченіе 3 минутъ взыскано		30
За срочный разговоръ ___ мин.		
За увѣдомленіе приглашаемаго къ разговору лица		
За отвѣтъ отъ приглашаемаго		
Всего.		30
21/VII 1916 г. Подпись Д. Цетперовъ		

ТАЛОНЪ № ~~751~~ 771	Сумма.	
Телеф. сообщ. Кіевъ	Руб.	К.
Переговорный пунктъ въ Б.Ц.		
За обыкновенный разговоръ по телефону въ теченіе 3 минутъ взыскано		30
За срочный разговоръ ___ мин.		
За увѣдомленіе приглашаемаго къ разговору лица		
За отвѣтъ отъ приглашаемаго		
Всего		30
21/VII 1916 г. Подпись Д. Цетперовъ		

ТАЛОНЪ № ~~752~~ 772	Сумма.	
Телеф. сообщ. Кв О-Ц	Руб.	К.
Переговорный пунктъ въ О-Ц		
За обыкновенный разговоръ по телефону въ теченіе 3 минутъ взыскано	–	30
За срочный разговоръ ___ мин.		
За увѣдомленіе приглашаемаго къ разговору лица		
За отвѣтъ отъ приглашаемаго		
Всего.	–	30
21/VII 1916 г.		

что скинули мы Николая, как выража...
то что коммунисты мы за то что нем...
что Петлюру наняли мы и Деникин и Врангель жидовские наймиты. При
этом таком обвинении, первым долгом искали у нас оружия, а искали
и тщательно ... в ... книжечках карманных, а в сундуках и

Копировано

№1386

18/Г 21

ДОКЛАД

~~18/ІІІ~~ 1921 г.

ля ~~Госкомиссии~~ для уполно~~моченнаго~~ ~~Пятигорскаго~~ Пятигорскаго Землячества /Киев.
уб. Т~~аращанскаго~~ го уезда/.

Еще летом 1918 г. начали надвигаться маленькия тучки на нас евре-
в, то-есть уже тогда начали появляться небольшия шайки грабителей
ред белаго дня по дорогам нашаго района; и под предлогом искать
ружия у жидов специально, начали грабить и нередко избивать-на случа
опротивления со стороны нашей, приговаривая при всяком таком случае
эк жиды скинули Николая. Мало по малу ограбления и избиения перешли
убийства и помню я первый страх и ужас, когда между Белой-Церковой
Володаркой нашли 9 душ зверско убитых и привезли их в м. Володарку
квирскаго уезда для погребения. Тогда сразу перестали выезжать ев-
и от страху но не долго прошло время, когда пришли к нам в Пятигоры
заявили что в деревнях Сухой-Яр, Торчица и Сриновка, которые очень
лизко между собою, а также и от нашего местечка в 5-ти верстах-есть
бита евреи, помню я как начали свозить этих трупов к нам в Пятигоры
рестьяне конечно за крупную плату и свезли таким образом в один
ень 17 челочек сгнивших уже и неузнаваемых несчастных, и заявили
м эти крестьяне, что есть еще убитые в лесу возле этих деревень, но
ттуд нельзя ни в коем случае привезти, так как во-первых там нахо-
ятся эти шайки разбойников, а во-вторых трупы до того разложены и
б"едены собаками, что невозможно подойти туд, можно представить себе
оложение местечка нашего и других вблизи нас местечеки при таких
лучаях, но все-таки как говорят, это было не у нас а возле нас. Банди
ы-же не имее дбычи и в том ни в древнях, ибо из всех окружающих де-
ревень узнав, все евреи разными способами улизнули и добрались до
лижайшаго местечка. Что же им тогда делать, т.е. что-же длать бандита
ставались же они за все вышесказанное безнаказанными и не вредимы-
и, следовательно, жидов бить и грабить можно, раз можно так почему не
ехать в местечко, и вот в один прекрасный днь являются на конях
кономических к нам в Пятигоры всего 8 вооруженных, и открывая стрел
у ранив предварительно дое детей и старуху начинают грабить не в
ентре местечка конечно, а на нижних улицах. Мы же местечковые евреи,
о-есть, нас же все-таки немало в местечке Пятигорах, ибо у нас все-
ки насчитывалось около трехсот дмов и около 1500 душ разнаго пола
возрастов, сразу начали удирать и прататься куда кто попал, но узнав
лучайно что их только 8 и кроме того нашлись отважные два молод
врея, которые при нападении бандитов на них-осмелились обезоружить
дного бандита и даже избить его-начали появляться на улице и давай
олпали наступать на остальных 7 бандитов, вдруг беда, являются в мес-
течко несколько местных парней из крестьян и заявляют нам, что если
оментально не отдадим бандиту взятую у него винтовку, шашку и револ
ер, то будет нам очень и очень скверно, тоесть вырежем всех жидов.
их местных сила большая, что-же остается нам несчастным делать, ос-
ается нам простить бандитам все, так и ранение детей и старухи и все
а грабленное ими и возвратить им оружие и оставаться в страхе. бан-
итов некому наказывать. С так пор пели бандыза бандами на 5-й или 6
ень после этого явилось 23 верховых вооруженных и наслав предвари-
ельно панику стрельбой, заставили всех евреев прятаться, кто в пог-
ребак, кто на чердаках и.т.д. и тому подобно, а то просто напросто за-
ирались в домах, стустив главное занавески на окнах, чтобы не видть
касов творящихся на улице, а бандиты преспокойным образом пригоняли
одводы местных и накладывая полные подводна грабленных вещей, платя
подводы тоже вещами удалялись. И так очень и очень часто имели
ы гостей подбных иногда брльше иногда меньше, какая разница. Пошли в
од наложенния и контребуции кому сколько желательно было, той бан-
е 100/т. и то срочно, той 200/т та требуют такими дньгами, а те та-
ими-то, но евреи плачуть не имеем но дают, иначе есть плетка, есть
интовка, есть револьвер, есть и шашка, которая хуже всего мучает и ру-
ит, калечит безпощадно, есть и шомпул, который мало уступает шашке,
ловом евреи живут припеваючи, то-есть ежедевно имеют гостей разных
ыбирают делегатов гости, перевязуют им белые платки на руках для
нака и давай денег, давай овса, давай сапог, давай брюки, давай хлеба
только-то, колбасы столько-то, а дальше и спирт и жен своих за имооб-
язно и дочерей помоложе и почте евреи и танцуйте иначе плетка го-
ячая раз, шомпол два, шашка три, при крайнем случае винтовка, четвертое
револьвер пять, а ведь бомба тоже не собака. Интересно отметить то что
самаго начала когда только то начали нападать на нас евреев за
то что скинули мы Николая, как выражались они, за то что-власть наша,
то что коммунисты мыза то что немцев и австрийцев привезли мы, за
что Петлюру наняли мы и Деникин и Врангель жидовские наймиты. При
аждом таком обвинении, первым долгом искали у нас оружия, а искали
и тщательно, т.е. в бумажниках в книжечках карманных, а в сундуках и
транах об этом уже и речи нет. Оружия конечно никогда не находили,
особенности в таких местечках как наши, т.е. Пятигоры, Стовище, Жашко
околовка, Петиев Таращ. уезда, а Сквирскаго уезда Володарка, Борещопов-

32об

м.Дзюньков,Животов и тому подобн.и.т.д.Давайте-же жиды-тартары
контребуцию за то что живете до сих пор.Давайте то и другое и тре-
тие и десятое,жиды бедные соглашаются конечно на все,тащут со всех
сторон в синагогу где ждут их атаманы и разное начальство,те тащут
а казаки тем временем встречают их не доходя к синагоге и избивши
их отнимают,когда наконец уже всякими хитростями сложили заказен-
ную сумму пошли казаки вместе с начальством гулять по местечка и
грабить и бить поголовно всех жидов.
Одна как видно программа была у всех и у бандбез названия коих
было очень чисто и очень много и у Петлюревцев и у Зеленовцев и у
Григорьевцев и у Поповцев и у Соколовцев и у Тютюниковцев иу Деки-
кинцев,т.е.грабить изнасиловать издеваться по возможности больше
над жидами,но не смести с лица земли.Наконец появилась новая банда
Слепанскаго и Корявскаго,которые составили совершенно новую програм-
му,т.е.туже самую програмку,что и вышеупомянутые но с маленьким
прибавлением,а именно,после всех контребуций наложенных,после всех
грабежей и насилий и после всех издевательств вырезать,сжеч всех
евреев до единаго.Местечки-же превратить в развалины руинытопу по-
добное.Раз навсегда нам коммунистов ненадо и коммунисты только жи-
ды и власть жидовская.
К тому заключению пришол покрайней-меру весь Таращанский уезд.
насколько мне известно и давай совершать свое злоделние,начали они
сразу с м-ка Тетиева где насчитывалосьоколо 6000 душ еврейских,так
они вырезали и сожгли в синагогах мужчин женщин и детей около 4-х
тыс душ и сожгли местечко,но нет следующее м-ко Пятигоры там они
захватили около 4-х сот душ которых тоже таким же образом уничто-
жили вместе с местечком;дальше пошли в две стороны,т.е.одна часть
пошла на Животов,Дюньков,Барщаговку,Лекошевку,другая Ставище,Нюш-
ков,Буки,Соколовку,Кохула,Котовато и еще,еще.
Во всех этих местечках программа одна,раньше согнать в синаго-
гу требовать большие суммы и получив таковые требовать разных про-
дуктов,получив таковые требовать разной одежды,белья и обуви,да
пропустил я первым долгом оружия котораго требовали они.немедле
после всего этого кушать пить,конечно не воду,а самогон,а дальше
женщин и пошли грабить и убивать самым мучительным образом,т.е.
раньше избивать нагайками и шомполами потом изнасиловать женщин в
синагоге пред глазами их мужей,а дочек пред глазами родителей не-
пременно.Дальше рубить шашкой,колоть штыком,резать части тела по
небольшим кусочкам,дальше поджигают внутри и снаружи и стоять
кругом здания,чтобы не протускать того,кто еще на случай в состоя-
нии выскочить.Это происходит в синагогах,а среди местечка кого пой-
мали из стариков,конечно или больных женщин которые и не в состоя-
нии были удрать или же маленьких детей,которые не понимали что тво-
рится всех этих они кололи штыками и складывали в кучи,разрезывали
животы,накладывали всяких гадостей туды и давай обкладывать их со-
ломой и сожигать,приговаривая при этом вот вам коммуния,вот вам
власть жидовская и.т.д. и.т.д. Этим ужасным пыткам подвергался весь
этот район и если спаслась часть этого района то просто до сих пор
не понятно какими чудесами,хотя спаслись далеко не целыя семьи,да-
леко невполне здровые и далеко не буржуи.
Спаслись зачастую дети без родителей,т.е. круглые сироты,спасли
родители без детей и счастью детей своих,спаслась и мать несчаст-
ная с детьми или отец.Словом могу с уверенностью сказать,что из все-
го этого района ни одна семья не осталась в целости,непременно ка-
го-тооставили в огне в пламени,непременно ревы да стоны , по отцу
или по матеры или по обоим разам или по всем детям или по части
их,или наконец по братьям,по брату,по сестрам,по сестре,по дедушке
по бабушке по дяде,по тете и.т.д. и.т.д.; что касается спасшихся
как сказал я чудесами,то непременно раненные,разбитые психически
разстроенные и голые и босые и ободранные и несчастные и несчастные
Где же эти спасшиеся,как я сказал чудом, Они разбежались в раз-
ные стороны,а именно:частью подались в Белую-Церковь,частью в Умань
частью в Казатин,где их с должным вниманием как Соввласть таки и
жители сказанных городов приняли;но что же могли для них сделать
как Соввласть так и жители местные;когда все-таки их собралось из
всех маленьких местечек обильное количество душ к тому же как
первые так и последние не были приготовлены к встрече таких неож-
данных гостей; а потому оставалось несчастным поместиться в синаго-
гах,амбарах,а частью и в маленьких тесных квартирах,где насчитыва-
лось по 10-12 человек в комнате небольшой; и таким образом получи-
лось анти-санитарное положение,а вместе с тем всякие эпидемически
болезни каких трудно перечесть,и опять горе,опять несчастие,опять
жертвыновые,опьькрыки,плачь,ревы да стоны.
Положение безвыходное,конца этим бандам невидно,что же делать!
Давай разными способами сообщать о положении своем заграницу, в
Америку,там есть мужья у некоторых,там есть родители,там есть сы-
новья дочери,братья,сестры,дяди,тетеньки,и наконец дальше родст-
венники,друзья и приятели с детства и оказалось что те с распрос

514

№ 1030

Информац.-Стат. Отд.

[illegible]

[illegible] 1918 [illegible]

[illegible]

[illegible] 1919 [illegible]

[illegible]

3306

[illegible]

и мы [illegible] [illegible] [illegible]

не боитесь, мы [illegible]

[illegible] на [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1941/III

Примечание | Отметки о возврате документов | получившего документы | Кол-во дел | №№ дел | № описи | Название и № фонда | Кому выдано | выдачи

231/II-921 г. 916 35

Киевская Комиссия Евобщесткома Информац.-Стат. Отд. [illegible]
Учетная № 1/2

Сведения о погромах разными бандами в М. М. Пятигорье и Животов за период с 1918 по 1920

№ по пор.	Название местности	Дата: год	Дата: м-ц	Дата: число	Кем учинен погром	Число убит.: взр.	Число убит.: дет.	Число ранен.: взр.	Число ранен.: дет.	Общее число погромленных	Количество беженцев в данном пункте	Число разруш. домов и построек	Число сожжен. домов	Примечание
1	Пятигорье	1918	Май	9	Банды ближайших сел.	8				Повальное ограбление				Все еврейское население ограблено большинство убито, и оставшееся в живых разбежались в разные стороны и больше туда не возвращаются.
2	"	1919	Май			400						30		
3	Животов	1918	Май		Бандиты ближайших сел.	10				Повальное ограбление				Знаменитая Тетиевская банда разорила и окончательно уничтожила это местечко.
4	"	1919	Май		Тетиевск. банды					Повальное ограбление				"

Уполномоченный М. [illegible]
Секр. [illegible]

№ 7 36

[illegible], אומאַנער אויעזד. ק. ג.

[illegible] [illegible]—[illegible]. 1919—

[illegible] 700 [illegible] נפשות. [illegible]

—

28 [illegible] 1919. [illegible]. [illegible]

[illegible]. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]. [illegible] 14 הרוגים.

[illegible]

[illegible]

[illegible]. 6 הרוגים.

[illegible] 1920 [illegible]

[illegible]. [illegible] 200 [illegible].

[illegible] 3 [illegible]

[illegible] הרוגים 23.

—

ג. ה.

~~№ 234 20/X 1920~~

ב. קיעוו

37.

װאָלאָדאַרקע, סקווירער אויעזד, קיעווער גוב.

[illegible] 700 משפּחות, א

[illegible] 25,

אין אב 1919 [illegible] שטעטל [illegible]

פֿון 150 [illegible] שטעטל [illegible] 5 קאָנטריבוציעס [illegible]

[illegible] 80 [illegible] 100, 100 [illegible]

[illegible] 150 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ....

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 8 [illegible]

[illegible]

[illegible] 3 [illegible] 14 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 6 [illegible] 6 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 80 [illegible]

[illegible] 6 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] 4 [illegible]

[illegible]

[illegible] 8 [illegible]

[illegible]

~~3606~~ 37 ½.

גרויסער סיסטעמאַטישער הונגער (אָפּשטאַרבונגען). די מענטשן
[illegible]
[illegible] אוקראַינער. [illegible]
[illegible]
[illegible]
3.11. [illegible]
[illegible] 200 [illegible]
[illegible] 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Покотилов уманск. у. Киевск. губ.

Копия с 905/21 VI-18 — IX-19 зап. Германом 395

Покотилов

№ 9

27a

די געשעענישן אין פּאָקאָטילאָווע, אומאַנער פּאָוויאַט [illegible]

פֿון יוני 1918 ביז סעפּטעמבער 1919.

פּאָקאָטילאָווע, אומאַנער [illegible]

די יידישע באַפֿעלקערונג האָט זיך געצײלט ביז 130 פֿאַמיליעס, דער [illegible]:
100 [illegible], 30 אַרבעטער, די איבעריקע מיט האַנדל. אין יוני 1918 יאָר ווען [illegible]
ווען די דײַטשן האָבן [illegible] אוקראַיִנע, [illegible] טאָג [illegible] פּלוצלונג [illegible]
[illegible]. [illegible] פֿון [illegible]. [illegible] האָבן זיך [illegible] אין שטעטל
[illegible] פֿון 50 מאַן, פֿון [illegible] אין [illegible], [illegible]
20 [illegible], 2 יידן [illegible]. [illegible] די [illegible] און [illegible]
ביז אויגוסט 1919 יאָר איז געווען רוהיג. אין אויגוסט האָט מען זיך [illegible], [illegible] און
[illegible]. די יידישע באַפֿעלקערונג האָט [illegible] און [illegible]
[illegible] און [illegible] טאָג [illegible] זיך [illegible]. [illegible] טאָג אין יולי 1919, [illegible]
אין דער [illegible] האָט זיך [illegible] פֿון 40 מאַן, [illegible]
[illegible]. [illegible] האָט מען [illegible]
[illegible] פֿון 2 [illegible] 32 מענטשן, [illegible] פֿון
33, [illegible] 2 [illegible] 20 [illegible], [illegible]
[illegible] 1919 [illegible]
[illegible] האָט זיך [illegible] און [illegible] האָט מען [illegible]
[illegible], [illegible] 5 [illegible], [illegible]
[illegible] און [illegible] האָבן זיך [illegible], [illegible]
[illegible] פֿון [illegible], האָט [illegible] און [illegible]
[illegible] זיך [illegible] 200 [illegible]
[illegible]

[illegible] פֿון [illegible]
[illegible].

ר. [illegible]

~~3806~~ ед. 409 38 I

185 [illegible]

[illegible]

1) Михаил [illegible] 70 л
2) Берли [illegible] 24 г
3) Лейб Ребе 51 л
4) Давид Буренциан 55 л
5) Перец [illegible] 45 л
6) Соломон Шприц 40 л
7) [illegible] [illegible] 34 г
8) [illegible] Брамовский 70 л

[illegible]

9) Хацкель	Синиатин	36 л.
10) Пинхас	Тройнанти	57 л.
11) Меер	Гутир	70 л.
12) Зейлик	Шпак	30 л.
13) Элиезер	Шпайзл	36 л.
14) Шия	Химерь	42 г.
15) его жена	"	13 л.
16) Борщин	Банкар	18 л.
17) жена раввина Бекера		60 л.
18) Ицхок Вейнвкер		70 л.
19) его жену	"	
20) Срул	Блехман	21 г.
21) Хана-Бура	Вербский	65 л.
22) Израиль	Барер	55 л.
23) Бунем	Пелинзук	23 г.
24) Калман	Коровник	57 л.
25) Арон	Цаймен	40 л.
26) Менаше	Сидук	12 л.
27) Меир	Разумне	45 л.
28) Нахман	Лингенко	30 л.
29) Авруш	Билинунский	26 л.
30) Авруш	Брасловский	23 г.
31) Эне	Таркан	38 л.
32) Лейзер	Козодой	
33) его жену	"	

Убиты бандитами Козакова в Августе 1919 г.

[illegible]
[illegible]
[illegible] 1920 [illegible]
[illegible]

די פּאָגראָמען אין [illegible] אַלעקסאַנדראָוו [illegible]

[illegible] פֿון [illegible] 1919 [illegible]

[illegible] 1919 [illegible]

[illegible] די [illegible]

[illegible]

[illegible] 13 אויגוסט [illegible]

[illegible] אין 1919 [illegible]

[illegible]

[illegible] זיך [illegible]

[illegible] האָבן זיך [illegible]

[illegible] פֿון [illegible]

[illegible]

[illegible] 13 [illegible]

[illegible] 1919 [illegible]

[illegible] אַז [illegible]

[illegible]

[illegible] 1919 7 א [illegible] האָט זיך

[illegible] מיט אַ [illegible] פֿון [illegible] צו

[illegible]

[illegible] פֿון 2

[illegible] אַז [illegible]

[illegible] 13 [illegible]

[illegible] — 404 [illegible]

13 [illegible]

[illegible]

[illegible] 13 [illegible]

[illegible]

[illegible]

39об II 39

א) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ליסטע פון די [illegible]

1) Михаил Кондрашин 70 л. } убиты бандитами в ~~[illegible]~~ июне 1919
2) Гершон Барабанщик 24 л. }
3) Лейб Фаве 38 л.
4) Хаим Бурлацкий 65 л. } убиты бандитами Тютюнника
5) Герш Подольский 45 л.
6) Жена его Шпрах 40 л.
7) Рахмиель Перельман 34 л.
8) Хаим Браславский 70 л.
9) Иосиф Отщатер 36 л.
10) Никос Троянский 54 л.
11) Меер Гонер 70 л.
12) Зелман Шохат 30 л.
13) Эли-Зеер Шпитц 36 л.
14) Шая Хилер – 40 л.
15) его малютка, ~~мальчик~~ – 13 л.
16) Барышник Б[illegible] 18
17) Жена раввина Бекера – 60 л.
18) Ицхок Виштавкер – 70 л.

Убиты бандой [illegible]

40

מעלדונג

Погромленные [illegible]

פונעם געשעדיגטן פון די ייִדישע פּאָגראָמען=שול, און לערער פון דער תלמוד-תורה אוּנים [illegible]
פּאָקאָטילאָוו, [illegible] אויעזד, קיעוו. גוב. וואוינט אויף [illegible] #59.

איך דער לערער פון [illegible] פון דער ייִדישע פּאָגראָמען=שול, און תלמוד=תורה אוּנים [illegible] פּאָקאָטילאָוו געווען איך בין, [illegible] 3 יאָהר.
איך גיב איבער פאַקטן פון וועלכע איך בין געווען דער עדות, אין דער [illegible], די [illegible] פון די [illegible], און [illegible] האָט [illegible] לויט דעם [illegible] ייִדישע באַפעלקערונג
דעם 21טן אויגוסט האָט זיך צו אונז [illegible] א [illegible] פון 40 פּערזאָן, אונטער דער אָנפירונג
פון קאָזיוקאָוו, די [illegible] ייִדישע באַפעלקערונג האָט באַשלאָסן [illegible] אין פעלדער, [illegible] זיך [illegible] באַהאַלטן און [illegible]
און [illegible] צו [illegible], [illegible] זייער [illegible] געשאָסן [illegible] 29 [illegible]: [illegible]
[illegible] פון 60 יאָהר, [illegible] 17 יאָהר, [illegible] . א. ה. און [illegible] פון 90 יאָהר
[illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
דעם 16טן אויגוסט [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

Секция помощи погромленным
הילפס-סעקציע פאַר פּאָגראָם-געליטענע
היסטאָריש-ליטעראַר אינפאָרמאַציאָנס קאָמיסיע

Исх. ארויסגעגעבן № ______ | Вход. באַקומען № #79